БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 75 (4967)
Среда
АПРЕЛИИН
10
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА ДЭЭРЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ!

1946 ондо үндэр ургаса хуряажа, түрэнэйнгөө урдахи уялгануудые таряа талхаар бүрнимүһэн тоосохын, өөрын сэбэр хүрэнгэтэй болохын ба ажалта үдэртөө хүдөө ажалай продуктнуудые элбэгээр абахын түлөө республикын эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд болон МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэ шууд тэмсэл хэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ урин дулаан боложо, газарай хүрьһые хаа-хаанагүй гэдхээбэ. Тэрээнтэй хамта республикын нютаг бүхэндэр тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгэ эхилээ. Бичурын, Кяхтын, Кударын, Сэлэнгын, Түнхэнэй ба бусад аймагуудай хэдэн олон колхозууд эртын борнойлгодо жэгдэрэн оробо.

Тарилгын урда тээхи элдүүрилгын түрүүшын хэдэн үдэрэй дүнгүүд дээрэһээ харахада, колхозно таряашад ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ үргэн далайсатайгаар ороолсоһоной ашаар, үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ туйлажа ябанад. Ехэ-Кударын МТС-эй комсомольско - залуушуулай түрүү бригада тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгэдэ саг соонь ороһон байна. Тиин, бригадые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Дамбаев тракторнуудай хойноһоо техническэ харууһалгые түрүүшын үдэрһөө хойшо һайнаар эмхидхээд, хэдэхэн үдэр соо горьтойхон тооной газарта эртын борной хэхэ ябадал хангаба. Бригадын членүүдэй дунда социалистическэ мүрысөөн бодотоор эмхидхэгдэнхэй. Элэнэр заһабарилга дээрэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, трактор машинануудаа болзорһоо урид, эрхим шанартайгаар бэлэдхээд байхадаа, полевой хүдэлмэриин үедэ суурхаһан нэрэ солёо алдахагүйн түлөө мүрысөөндэ үшөө эршэтэйгээр ороолсоо.

Кяхтын аймагай „Улаан табангут" колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан 11 борнойшод тарилгын урда тээхи элдүүрилгэдэ ороһонһоо хойшо үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэжэ байха юм. Эдэнэр поли дээрэ гарахаһаа урид тодо һэнор уялгануудые абажа, бэе бэеэ урилсаад, өөһэд хоорондоо мүрысөө һэн. Имагтал тэрэнэй ашаар, эдэнэр түрүүшын үдэрһөө эхилээд, һайн жэшээ харуулжа байна.

Социалистическэ мүрысөөн гээшэ ажалай ямаршье һалбари дээрэ амжалта ба эрхим шанар туйлахэ ябадал хангадаг байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Социалистическэ мүрысөө үүсхээд, өөһэдынгөө уялгануудые үнэн хэрэгүүдээр бэелүүлжэ, хэлэһэн үгэдөө хүсэд хүрэдэг коллективүүд ба хүнүүд манайда барагдашагүй олон байна. Манай республикын хэдэн олон түрүү МТС, колхозууд социалистическэ мүрысөөнэй согтой эршэ доро хүдэлмэрилжэ, ажалаа хүгжөөн дээшэлүүлдэг баян дүршэлтэй болоһон байха юм.

Республика соо ходоодоо түрүүлжэ ябаһан Саянтын МТС-ые абаад үзэе. Энэ хадаа имагтал социалистическэ мүрысөөнэй ашаар үрөөр жэл бүхэндэ трактор машинануудай заһабарилгые болзорһоо урид бэелдхэжэ, полевой хүдэлмэринүүдэй бүхы түсэбүүдые эрхим шанартайгаар үлүүлэн дүүргэдэг байна. Бимба Дамриловай хүтэлбэрилдэг МТС-эй эрхим бригада бүхы республика соо элитэ болонхой. Тус бригадын член Ринчинцыбик Раднаеватай магтаалта ажалые мэдээ дуулаагүй хүн манай эндэ байха аал! Энэ нүхэр нэгэндоной тарляахуряагын үедэ 600 гектар хуряажа, хэдэн центнер горючи, түрхихэ тоһо арбилаад, бүхы комбайнернуудые илажа гараа һэн. Тиигээд, намар үбэлэй трактор машинануудай заһабарилгада ороходоо үшөө харюусалгатай уялга абаад, тэрэнээ баһал дүүргээ. 1946 оной тарилгые угтуулан нүхэр Раднаева шэнэ уялга абаа һэн.

Гашэйн МТС-эй коллектив трактор машинануудай заһабарилгые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө бүлтадаа мүрысөөд, республикын МТС-үүдые уряалаа һэн. Тиин, гэ ейхид өөһэдынгөө үгэдэ хүрэжэ Бүхэреспубликанскэ социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлээ. Тиигээд байхадаа, дээрэхи МТС эйхид полевой хүдэлмэриие богони болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, трактораар элдүүрилһэн участок дээрэһээ тунда зэргэээр гектар бүриин 100 пүүд ургаса хуряахэ уялга абажа, мүрысөөндэ үшөө эршэтэйгээр ороосоо.

Хабарай полевой хүдэлмэриие амжалтатайгаар шидхэхэ хэмжээнүүдые харгалжа, үнэн зүрхэнэй уялга абаһан МТС, колхозууд республикэ соо барагдашагүй олон. Тэдэнэр үнэн сэхээр хүдэлмэрилжэ, тарилгые эрхим шанартайгаар богони болзор соо үнгэргөөд, үндэр ургасын бата бэхи үндэһэ һуури табиха арюун нангин тангаригаа үгэнэд. Иимэ патриотическа һанал бодолтой үнэтэ үүсхэлнүүдые хаа-хаанагүй хатуунаар дэмжэжэ, тэдэ түрүүшүүлэй бэедээ абаһан уялгануудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь үдэр бүриин туһаламжа ба хүтэлбэри хэрэгтэй болоно. Тиимэдэ мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэниие бодотоор ябуулжа хүтэлбэрилхэ хэрэг нютагуудтахи партиин, советскэ орган, колхоз, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгатай уялгануудай нэгэниинь болоно.

Зарим нютагуудаар урда жэлнүүдтэ социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ тухай хэды ехэ үгэ хүүр гарадаг болобошье, үнэн хэрэг дээрээ энэ гэхэ юумэ бүтээгдэдэггүй ушар тохёолдодог һэн. Зарим МТС, колхозууд хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй али нэгэн шухала кампаниие эхилхын урда тээ һүрэг ехэ уялгануудые абаһаар аад, харин тэрэнээ хооһон саарһан дээрэ үлөөжэ эхилэг байгаа. Энээниие мүнөө жэлдэ үргэлжэлүүлжэ огто болохогүй байна. Колхоз, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинууд иимэ ябадалтай мүнөөнһөө абаад тэмсэжэ, хабарай тарилгын үедэ социалистическэ мүрысөө ёһотой һайнаар эмхидхэхэ ябадал хангаха уялгатай. Тиимэдэнь аймагуудтахи партийна, советскэ органууд болбол колхоз ба МТС-үүдэй полевой хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөе хэр зэргээр эмхидхээд, ямараар хүтэлбэрилжэ байһыень саг үргэлжэ шалгажа байха болоно.

Колхоз болон МТС-үүд социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэдээ имагтал тоогой түлөө тэмсэлые харалсаха бэшэ, харин хүдэлмэриин сэгнэлтэ эрхим шанар дээрэһээ болохо байна гэжэ хүн бүхэндэ ойлгуулха зэргэтэй. Мүрысөөнэй дүнгые таһалгаряагүйгөөр гаргажа бригада, звено, хүн бүхэниие һайса танилсуулха, дүнгүүдые показателиин доска дээрэ харуулха, ханын газетэ тайшалхы хуудаһанууд дээрэ бэшэхэ ябадал зайлашагүй шухала. Мүн колхозой правлени гү, али МТС-эй дирекциин дэргэдэ улаан тугууд ба звено, бригадануудай дэргэдэ улаан флажогууд болон тусхай шэн байгуулагдаха ёһотой. Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые гаргаад байхадаа, түрүүшүүлдэ дэрэ дур агдагша зүйлнүүдые саг соонь барюулха байна.

Хабарай тарилга дээрэ эмхидхэгдэһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлһэн эрхим хүнүүдэй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэй. Элээндэ колхоз, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, бригадирнууд, звеньеводууд ба агитаторнууд угаа ехэ үүргэтэй байна.

„1946 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай" СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой эрилтын ёһоор хабарай тарилгые агротехническэ эгээл һайн болзорнуудта эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, Сталинска Дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр баян ургаса хуряахын түлөө поли дээрэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Газарые агротехникын заабаряар элдүүриһэн, мори унаа, зэр зэбсэг болон трактор машинануудтаа эзэн ёһоор хандажа, һаадгүйгөөр хүдэлмэрилөөд, үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар туйлаһан, нютагай үтэгжэлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэһэн, тарилгын бусад шухала эрилтэнүүдые дүүргэһэн тиимэ хүнүүд мүрысөөндэ илаа гэжэ тоологдохо байна.

Арад зондо үгтэхэ гутал

РСФСР-эй хүнгэн ажаүйлэдбэриин Министерствын гутал оёдог предприятинууд дээрэ гутал үйлэдбэрилгые үргэдхэлгэ, тэдэниие оёхо эгээл шэнэ арга хэрэглэхэ ябадал, гараар хэгдэдэг ба хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилха тушаа ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Энэ жэлдэ 7 фабрика дээрэ металлическа конструкциин шэнэ конвейернүүд табигдаха юм. Шахтинска фабрика дээрэ (Ростовско область) ула хадалга механизацилагдаа, «Трудкоммуна» гэжэ Ивановска ба Краснодарска фабриканууд дээрэ каблук хадалга механизацилагдаа.

«Заря свободы» (Москва) гэжэ фабрика дээрэ эрэгтэйлэй бүд ба комбинированнэ гуталнуудые оёхо аргые няажа бүтээхэ аргаар һэлгэхэ аргатай пресс-конвейер шудалагдажа байна. Тиимэ гутал бүхэ ба хүнгэн байха юм.

Капрановой нэрэмжэтэ Московско фабрика апрельһээ эхилээд утаһаар оёгдоһон үхибүүдэй гутал гаргаха байна.

Москва ба Ленинградай зарим фабриканууд дээрэ микропористо улатай гутал гаргалга дээшэлүүлэгдэхэ юм. Гимнастическа туфли ба футбольна бупуудые гаргалга хоёр дахин ехэдэнэ.

Таганрогско фабрика дээрэ загаһашадай сабхинуудые гаргалга дайнай һүүлдэ түрүүшынхеэ эмхидхэгдэхэнь.

Советско-Иранска нефтяной общество тухай Иранай Премьер-Министр г-н. Кавам-эс-Салтане ба Советскэ Элшэн сайд И. В. Садчиков хоёрой андалдажа абалсаһан бэшэгүүд

Апрелиин 4-дэ Иранай премьер-министр г-н Кавам-эс-Салтане Советскэ Союзай элшэн сайд И. В. Садчиковта иимэ бэшэг эльгээбэ:

«Господин элшэн сайд,

Бидэнэй хоорондо болоһон аман хэлсээндэ нэмэлтэ болгон Иранай Шахиншахын правительство болбол Иранай ба Советскэ Союзай правительствонууд Хойто Иранда нефтяной газарнуудые оложо ашаглаха талаар Советско-Иранска холимол обществые дооро дурсагдаһан үндэһэн условинуудые баримталжа байгуулхадань арсахагүй байна гэжэ Танда дуулгаха золтой байнаб:

1. Обществын хүдэлмэрилжэ байгаа түрүүшын 25 жэлэй турша соо акцинуудай 49 процентнь иранска талада үгтэхэ ба 51 процентнь—советскэ талада үгтэхэ байна; хоёрдохи 25 жэлэй турша соо акцинуудай 50 процентнь иранска талада ба акцинуудай 50 процентнь советскэ талада хамаатай байха байна.

2. Обществын олоһон олзо тала бүхэнэйнь акцинуудай хэмжээтэй зохилдуулагдан хубаагдаха байна.

3. Бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулха гэжэ хараалагдаһан обществын түрүүшын ээлжээнэй газар нютагай хилэнүүдынь хадаа СССР, Турци ба Иранай хилэнүүдэй нэгэдэһэн ба саашаа Резейе нуурай зүүн эрьеэр Миандуаб город туласа урагшалһан шугамһаа баруулжаа байһан Баруун Азербайджанай хуби территориһоо бэшээрээ, энэ оной мартын 24-дэ хэһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Танай шамда үгэһэн карта дээрэ тэмдэглэгдэһэн ёһоор болохо байна; гэхэ зуураа Иранска Правительство болбол дээрэ дурсагдаһан шугамһаа баруун тээ байһан территориие гадаадын компанинуудай концессида гү, али гадаадынхидай хабаадалгатай гү, али гадаадын капитал хэрэглэдэг иранска обществонуудта үгэхэгүй гэһэн уялга абана.

4. Техническэ хүдэлмэри хэһэнэй һүүлээр нефтяной скважинатай байха гэжэ Гурбадахи статья соо тэмдэглэгдэһэн нефтяносно газарнуудһаа иранска талын капитал бүридхэхэ байна, тэдэ скважинануудай продукци обществоор хэрэглэгдэхэ юм. Тиин советскэ талын капитал нефтиие абаха ба буйлуулжа эдлэхын тула шухала хэрэгтэй болохо элдэб түрэлэй гаргаша, түхеэрэлгэ болон специалистнууд ба хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлэһэнһөө болохо байна.

5. Обществын ажал хэхэ болзор 50 жэл.

6. Обществын байха болзорой үнгэрхэдэ Иранска Правительство хадаа советскэ талын акциие худалдажа абаха гү, али обществын байха болзорые саашаланнь һунааха эрхэтэй байха юм.

Бэдэрэлгын хүдэлмэридэ орохо районуудые, мүн нефтяной скважинануудые ба обществын бүхы предприятинуудые хамгаалха ябадал Иранай аюулгүйе сахиха зүбхэн лэ тэдэ органуудаар бэелүүлэгдэхэ байна.

Иранай шэнээр һунгагдаһан Меджлис өөрынгөө хуулита ажал ябуулгада оролсохотойнь сасуу, энэ оной мартын 24-һөө тоолоо һаа, 7 һараһаа оройтонгүй энэ бэшэгэй удхын ёһоор саашадаа баталагдаха Советско-Иранска нэрлэгдэһэн нефтяной обществые эмхидхэхэ тухай договор баталамжада табигдаха байна.

Таниие үндэр дээрэ хүндэлжэ байһаниием этигэжэ хүлеэн абыт, г-н Элшэн сайд.

Иранай Премьер-Министр КАВАМ САЛТАНЕ

Тэрэ үдэртөө И. В. Садчиков господин Кавам-эс-Салтанедэ бэшэгээр харюу үгэжэ, 1946 оной апрелиин 4-дэ тэрэнэй бэшэгые абаһанаа баримталаад, Иранай Шахиншахска правительствын үмэнэһөө г-н премьер-министрэй хэһэн найдалга дээрэһээ советскэ правительство хадаа г-н премьер-министрэй апрелиин 4-нэй бэшэг соонь дурсагдаһан гол условинууд дээрэ Хойто Иранда нефтяной газарнуудые бэдэржэ олохо ба ашаглажа хэрэглэхэ талаар Советско-Иранска холимол обществые байгуулха дуратай байһанаа мэдүүлнэ гэжэ тэрээн соогоо хэлээ.

Тэдэ үндэр дээдэ түрэлтэ Генералиссимус Сталиндэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэдэ

Москва.

Иран ба СССР хоёрые һонирхуулжа байһан асуудалнуудаар Москвада Танай ехэ дээдэ түрэлтын хабаадалгатайгаар минии эхилһэн ба удаань Тегеранда үргэлжэлүүлэгдэһэн хэлсээнүүд һайн үрэ дүнтэйгөөр дүүрэжэ, хүршэ ба хани барисаатай хоёр гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэеэ дүүрэн ойлголсохо ябадал туйлагдаад ба Иран болон Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаанда шэнэ үе нээгдээд байһан мүнөө сагта танай үндэр дээдэ түрэлтын гаргаһан ба хэлсээнүүдые иимэ ехэ туйлалтатайгаар бэелүүлжэ, һайнаар дүүргэхэ арга-боломжо олгоһон үнэтэ шухала дэмжэлгын ба һайн һайхан дура зоригойтнай түлөө өөрынгөө үмэнэһөө болон мүн Иранска Правительствын ба иранска арадай үмэнэһөө амаршалта хүргэхэ шухала гэжэ тоолонob.

Танай үндэр дээдэ түрэлтын бэе мэндэ ба ута наһа наһалхые ба мүн тэрэшэлэн Советскэ Союзай бидэндэ союзна болохо арадуудай үнэр баян һуухые хүсэгшэ

Иранай премьер-министр КАВАМ САЛТАНЕ

Иранай премьер-министр Кавам-эс-Салтанедэ

Танай өөрөө иимэ ехэ ашатайгаар хабаадалсажа хэһэн Советско-Иранскэ хэлсээнүүдэй һайнаар дүүрэһэнтэй хамта Танай телеграмма соо хэлэгдэһэн хани халуун үгэнүүдэйтнай түлөө Таниие, Танай үндэр дээдэ түрэлтые амаршалнаб. Эдэ хэлсээнүүдэй эсэстэ СССР ба Иран хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээн хадаа манай оронуудай арадуудай хоорондохи хани холбоо ба эб найрамдалые саашадань хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа болохо гэжэ этигэнэб.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. СТАЛИН.

Тэдэ дээдэ түрэлтэ господин Молотовто, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаада Хэрэгүүдэй Министртэ

Москва.

Иран ба СССР хоёрые һонирхуулһан асуудалнуудай хэлсээнүүд һайн үрэ дүнтэйгөөр дүүрэжэ, хүршэ ба хани гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэеэ дүүрэн ойлголсохо ябадал тогтоод байһан мүнөө үедэ эдэ хоёр оронуудай хоорондо бэе бэеэ ойлголсохо ябадалай иимэ үнэтэ туйлалта болоһоной ба шэнэ үе нээгдэһэнэй дашарамда өөрынгөө баярые мэдүүлнэб. Москвада бэшэг абалсажа ба бэе бэеэрээ уулзажа хөөрэлдэһэнэй эсэстэ ба мүн танай дээдэ түрэлтын халуун туһаламжын ашаар экономическа харилсаамнай баһал хоёр гүрэнүүдэй аша туһада һайнаар дүүрэхэ бэзэ гэжэ найданаб.

Иранай премьер-министр КАВАМ САЛТАНЕ.

Тэдэ дээдэ түрэлтэ Иранай Премьер-Министр ба Гадаада Хэрэгүүдэй Министр Кавам-эс-Салтанедэ

Тегеран.

Советскэ Союз ба Иран хоёрой хани халуун барилсаае бүхэжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн үргэл болоһон манай хэлсээнүүдэй һайнаар дүүрэһэнтэй дашарамдуулжа танай эльгээһэн амаршалга ба һайн юрөөлэйтнай түлөө минии амаршалга хүлеэжэ абыт гэжэ таниие, Премьер-Министр гуйха байнаб. Экономическа асуудалнуудаар манай хэжэ байһан хэлсээн ба тэрээндэ танай өөрөө хабаадалсаха ябадал мүн иимэл һайн үрэ дүнгүүдтэ манай арадуудай аша туһын хэрэгтэ хүргэхэ байха гэжэ найданаб.

СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Министр В. МОЛОТОВ.

Эрдэмтэдэй материально-ажаһуудалай хангалгые һайжаруулга

Дээдэ һургуулинууд ба научна албан газарнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ЦК-гэй пленум дээрэ

СССР-эй дээдэ һургуулинуудай ба научна албан газарнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй IX-дэхи пленум апрелиин 6-да дүүрэбэ. Пленумэй хүдэлмэридэ ехэ эрдэмтэд-академигүүд Б. Д. Греков ба Н. Н. Семенов, СССР-эй Академи Наукын бодото член А. Н. Соколовский, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи дээдэ һургуулинуудай хэрэгүүд тушаа Комитедэй түрүүлэгшэ С. В. Кафтанов, профсоюзүүд ба ВУЗ-үүдай һургагшанар, профсоюзын областной комитедүүдэй ба университедүүдэй, научно-шэнжэлэлгын институдуудай, Академи Наукануудай томо профкомуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаһан байна.

Пленум болбол ВЦСПС-эй XIV-дэхи пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхэ тухай профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ А. Л. Даниловай элидхэлые дуулаһан, гүрэнэй социальна страхованиин бюджет ба 1946 оной профсоюзна бюджедые хэлсэһэн байна.

Пленумдэ хабаадагшад болбол советскэ эрдэмтэдэй материально-ажаһуудалай хангалтые һайжаруулха—байрын гэр, дачна поселогуудые бариха, санаторинуудые ба эмнэлгын албан газарнуудые эмхидхэхэ асуудалда анхаралаа табиһан байна. Харьковай оршондо эрдэмтэдтэ дачануудые байгуулха тухай мэдээсэл ехээр һонирхуулһан байна. Эндэ түрүүшын 100 дачанууд баригдаһан байна. Харьковска профсоюзуудай үүсхэл болбол Киевэй, Горькиин, Свердловскын ба бусад городуудай дээдэ һургуулинуудай ба научна албан газарнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй союзай органуудаар дэмжэгдэһэн байха юм. Эрдэмтэдэй капитальна гэрнүүдые барилгада түсэбые саг соонь бэелүүлхэ ябадалда профорганизацинуудай саг үргэлжын хиналта байгуулхань шухала гэжэ пленум мэдэрбэ.

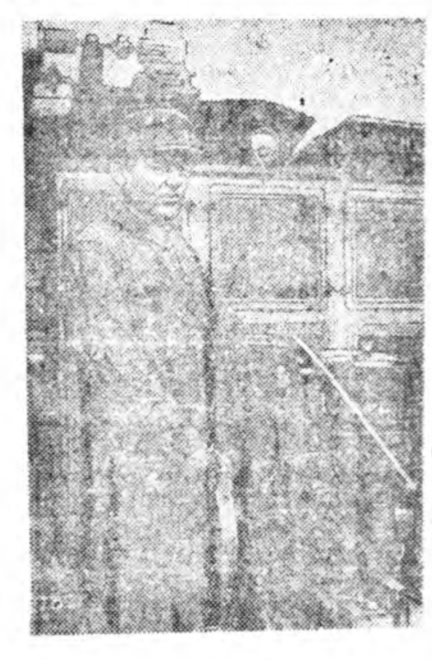
Пленум болбол Киев, Харьков, Днепропетровск гэхэ мэтэ городуудта эрдэмтэдтэ тусхай поликлиникэнүүдые түргэнөөр һэргээн бодхоохо, индивидуальна врачебнэ хангалтые үргэдхэхэ ябадалда бүхы арга хэмжээнүүдые абахые профсоюзна организацинуудта дурадхаба.

Тэрэшэлэн пленум болбол Кавказда, Хара далайн эрьедэ, Ленинград, Львов шадар ба Литовско ССР-тэ профсоюзай ЦК-гэй курортын сетиие һэргээхэнь шухала гэжэ дурадхаба.

ВУЗ-үүдай дэргэдэ экспериментальна базые байгуулхын зорилгоор кабинедүүдые, лабораторинуудые түхеэрэлгэтэй болгохо ба бусад научна албан газарнуудые шэнэ приборнуудтай болгохо бодото хэмжээ-ябуулгануудые пленум хараалһан байна. Техническэ информациар ходоодоо андалдажа байха ябадал ехэ удхашанартай гэжэ пленумэй шиидхэбэридэ тэмдэглэгдэнэ.

Пленум болбол изобретательнууд ба рационализаторнуудта туһалха, үйлэдбэридэ үнэтэ научна хүдэлмэриие нэбтэрүүлхэ ябадалда туһалхые профорганизацинуудһаа эрибэ.

(ТАСС).

Улан-Удэ городой паровозо-бүтээл[...] заводой колесно-тендернэ пехын ток[...] стахановец Агеев Иван Александрови[...]
И. Красавцевай фот[...]

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствые хоёр Министерство—БМАССР-эй Газа таряалангай Министерство ба БМАССР-эй Малажалай Министерство болгон хубааха тухай

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствые хоёр Министерство бо[лгон] хубааха:

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерство.

БМАССР-эй Малажалай Министерство.

БМАССР-эй Верховно Сов[едэй] Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. ЧУВЬЮРО[В]

БМАССР-эй Верховно Сов[едэй] Президиумэй секретарь В. МОНКЕТО[В]

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1946 оной апрелиин 8.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

Нүхэр И. А. ХАЗАГАЕВЫ БМАССР-эй Малажалай Министрээр томилхо тухай

Нүхэр Иван Алексеевич Хазагаев[ые] БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй [Тү]рүүлэгшын Орлогшын уялгаһаа сүлөө[лжэ], БМАССР-эй Малажалай Министрээр [то]милхо.

БМАССР-эй Верховно Со[ведэй] Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. ЧУВЬЮРО[В]

БМАССР-эй Верховно Со[ведэй] Президиумэй секретарь В. МОНКЕТО[В]

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1946 оной апрелиин 8.

Һарынгаа даалгабари 2 хоног соо дүүргэбэ

Зэдэкомбинадай нүхэр Ривинэй на[чальни]гаар хүдэлмэрилдэг цехын хүдэл[мэрилэг]шэд март һарынгаа даалгабари амж[алта]тайгаар дүүргэхын тула өөһэд хоор[ондоо] мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн бай[на].

Энэ цехын түмэршэ дархашуул [...] Сусликов, Васильев гэгшэд өөһэд хо[орон]доо мүрысэжэ, һарынгаа даалга[бари] 125—135 процент дүүргэһэн байха. Тэдэнэй удаа мастер нүхэр Мерса[...] хүтэлбэрилдэг коллектив үшөө ма[ртын] 26-да һарынгаа даалгабари 125 про[цент] дүүргэһэн байна.

Тэрэшэлэн стахановецууд нүхэд Хвосточенко, Бикулев, ба Русин г[...] абаһан даалгабаринуудаа 9 хоног [...] дүүргэжэ, гүрэндөө нилээд ехэ н[...] продукци үгэбэд.

Мартын 30-ай үдэр түмэршэ д[архашуул] нүхэд Сырхин, Пропастин, Со[...] ба Крайнов гэгшэд халаанайнгаа да[алга]бари 173 процент дүүргэжэ, ажалай [үн]дэр амжалтануудые туйлаба.

Мүнөө түмэр шудхагша нүхэр П[...]хин үшөө мартын 20-до даалгабаря[а ...]сэд дүүргэжэ һайн жэшээ хару[улжа] байна.

Нүхэр Ривинэй эмхитэй коллекти[в] һарада бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэр[илжэ], үнэр [...]нуудаар Майн 1-эй [...] дэрые угтахань.

Сталинска табанжэл—шэнэ хүгжэлтын программа

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Т. Д. Данзанов һунгагшадтаяа уулзаба

Апрелиин 6-ай үдэр Сэлэнгын МТС-эй клубтус МТС-эй ба МТС шадарай түрүү колхозуудай эрхим стахановецууд, трактористнууд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд олоороо сугларжа, ..ын һунгуулиин округһоо Национальностьнуу Соведтэ депутадаар һунгагдаһан Тогочи Данзанович Данзановтай уулзаһан байна.

Тогочи Данзанович Данзанов болбол манай публикын бүхы арадай дунда шэнэ колхозно байдалай эрхим эмхидхэлшэ ба хүтэлбэришэ байжа суурхаһаниинь мэдээжэ.

Тэрээнэй шадабаритай хүтэлбэриие Сэлэн.. аймагай Жаргалантын сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ажахын ба политическэ ..жэлтэнүүд тодорхойгоор гэршэлнэ. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз 1930 ондо 341 гектар ..рилга хэһэн байгаа һаа, 1945 ондо 1550 гектар тарилга хэһэн гэхэ гү, тарилгын талмайе .. дахин ехэдхэһэн байна. Мүн энэ саг соо ..колхозой малажал 2120 толгойһоо 7500 толгой ..этэрөө ургаа. Мал ба тариянай ажалай хүгжэлтэй хамта калхозой ашаг олзо тон ехээр дээшэлһэн байна. 1944 оной дүнгөөр Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз 1 миллион 326 мянган түхэриг олзо оруулһан байха юм.

Нүхэр Тогочи Данзановай хүтэлбэри доро Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд культурна байдалтай болоо. Колхознигуудай гэр байрада, малгжалай фермэнүүд, гүүртнүүд дээгүүр, тарилгын бригаданууд, станууд дээгүүр телефонно лини татагдаһан, 150 точкотой радиоузел ба 500 хүнэй һууха залтай шэнэ клуб байгуулагдаһан юм.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Тогочи Данзановичын оролдолгын ашаар Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд баян шадалтай ба культурна байдалтай боложо, республика дотороо суурхажа байһаниинь мэдээжэ. Тогочи Данзановай хүтэлбэри доро нээгдэһэн выставкэ тон һонирхолтой. Энээниие хүн бүхэн һонирхон харадаг байна. СССР-эй Верховно Соведэй депутадтай уулзалга дээрэ байгшад нүхэр Тогочи Данзановай хэлэһэн үгые тон ехээр һонирхон шагнаһан байнад.

Депутат Данзановай үгэһөө

..Советскэ ажалшан арад болбол ..һарын саада тээ коммунистнуудай ..артийнабэшэ хүнүүдэй блогой кан..дидуудай түлөө өөһэдынгөө голосуу..гэһэн байна. Гүрэнэй дээдэ за..гүрэдэ 1339 депутадууд һунгагдаа. ..һунгуулиин урда тээ ба һунгуулиин ..нүүтэ, мүн тэрэшэлэн СССР-эй ..Верховно Соведэй Сессиин үедэ манай ..скэ арад өөрынгөө түрэл Эхэ ..н, арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр ..инда зорюулһан ажалай ба полити.. ..гайхамшагта хүдэлөөнүүдые ..жэ, жэшээтэ һайн амжалтануудые ..хүдэлмэрнүүд дээрээ туйлаһан ..а.

..артын 12-ой үдэр СССР-эй Вер..ховно Соведэй депутадууд Эхэ оронойн ..зүрхэн болохо—Москва городой ..льдэ сугларжа коммунизмын зам ..э эршэмтэйгээр дабшаха зайлаша.. ..шухала асуудалнуудые шиидхэһэн ..а.

..һан соомни мартагдахагүйгөөр ми.. ..зүрхэндэ орһон, СССР-эй Верхов..но Соведэй заседанинууд тухай, мүн ..шэлэн манай алдарта вождь нүхэр ..ин тухай, Кремлиин гоё һайхан ..ууд тухай ба мүн өөрынгөө үзэ.. ..хараһан гайхамшагта юумэнүүд ..й һунгагшадтаа хэлэжэ үгэхэ ..эб.

..адай зарсапар бидэнэрые Эхэ оро..най столица тон ехэ хүндэтэйгөөр ... Кремлиин газаа ба доторынь ма.. ..ороной хүдэлмэришэн ба таряаша.. ..янган жэлдэ хэһэн бүтээһэн зүйл.. ..тодоор харагдана. Кремлевско ..рдоной Георгиевско зал соо оро.. ..манай арад болбол өөһэдынгөө ..үеын эхэ эсэгэ ба элинсэг ху.. ..гтала дүтэ шуһа мяханай түрэл ..һаа харана. Эндэ Георгиевско ..уудай, дивизинүүдэй алдар солото ..алхы ябуулганууд, мүн тэрэшэлэн ..иевско орденуудай кавалернүүд ..он баатарлиг сэрэгшэдэй нэрэнүүд ..дана. Тэрэ хадаа ородой газарай ..еэ даанхай байдалай түлөө тэмсэ.. ..тэмсэлые тодорхойлно.

..н энэ зал соо ба бусад залнууд ..эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай, ..ажал хүдэлмэри дээрэ шалгарһан ..үд ба геройнуудай портредүүд ха.. ..на. Сессиин эхилһэн үдэрһөө хой.. ..үрэтэрынь тойрон һууһан бүхы ..адуудые саг үргэлжэ адаглан ха.. ..байгааб. Эндэ хүдэлмэришэд, ..шад, интеллигентнэр, улаан сэ..эд, ородууд, украинецууд, белорус.. ..грузинууд, азербайджанецууд, уз..д ба бусад арадуудай түлөөлэгшэд ..суглараа. Эдэнэрые харахадаа ..нгөө советскэ Эхэ ороной агууехэ ..үдые, тэдэнэрэй хүсэ шадалые ..жэ, манай коммунистическэ пар.. ба советскэ засагай хүмүүжүү.. ..гайхамшагта шэлэмэл зонуудые ..ан байнаб. Бүхы депутадууд өөһэд ..ондоо танилсажа, өөһэдынгөө ара.. ..ажал хүдэлмэри тухай хөөрэлдэдэг ..а.

Сессиин нэгдэхэ үдэр депутадууд бүгэдөөрэн сугларжа, Кремлиин зал соо өөһэд өөһэдынгөө һуури эзэлжэ нүхэр Сталиниие, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдые хүлеэжэ байтарнай, нүхэр Сталин түрүүтэй тэрээнэй соратнигууд трибуна дээрэ гаража ерэһэн байна. Бүхы депутадууд хүл дээрэ восгон нэрьемэ альга ташалга ба олон тоото амаршалгануудаар угтаһан байна. Энэ үдэр, би нүхэр Сталиниие ба бусад манай ороной хүтэлбэрилэгшэдые тон хажуудань байжа хараб.

(Уулзалгада хабаадагшадай дундаһаа: „Парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд, нүхэр Сталин тухай тодорхойгоор хэлыт“ гэжэ нүхэр Данзановта дурадхаба).

— Нүхэр Сталин һууридаа һууһанайнгаа һүүлээр зал соо һуугаа бидэнэр тээшэ урин дулаанаар харадаг, зарим сагта хажуудаа һуугшадтай хэдэн үгэ хөөрэлдэжэ байдаг байгаа. Тон түрүүн зал соо орожо ерэхэдэнь бидэнэрэй альга ташалгаар угтахадамнай, нүхэр Сталин ба тэрэнэй соратнигууд бидэн тээшэ хаража бидэнэртэ зорюулан альга ташалсажа байгаа һэн. Заседаниин үенүүдтэ нүхэр Сталин үгэ хэлэгшэдые тон анхаралтайгаар шагнадаг ба мүн ямар нэгэн бэшэг саарһа харадаг, уншадаг байгаа.

Верховно Соведэй заседанинууд болбол тон ехэ эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ. Депутадуудай урда табигдаһан асуудалнууд бүхы талаһаа хэлсэгдэжэ бүгэдын һайшаалтай, тон зүб шиидхэбэринүүд абтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Сесси дээрэ 1946—50 онуудта арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тушаа хуули баталагдаһан байна. Энэ хуули соо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар тон харюусалгатай зорилгонууд харалагдаа. Манай ороной хүдөө ажахы 1940 онтой жэшээбэл табанжэлэй эсэстэ, бүхы продукциия 27 процент дээшэлүүлхэ болоно. 1950 ондо бидэнэр 127 миллион тонно оройһото таряа хуряаха ёһотойбди. Мүн тэрэшэлэн огоши культурын тарилгануудай хэмжээн нилээд ехээр дээшэлүүлэгдэхэ байна. 1946—1950 онуудта манай ороной хүдөө ажахы болбол 325.000 тракторнуудые абаха ба 4500 миллион түхэригэй хүдөө ажахын машинануудые абаха байна.

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб болбол манай ороной хүдөө ажахые механизацилха талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые харалаа. Энэ табанжэлэй турша соо манай ороной социалистическэ хүдөө ажахы болбол элдэб түрэлэй ониһото машина, станогуудаар зэбсэглэгдэхэ юм.

Тиихэтэй хамта табанжэлэй түсэб болбол колхозуудай малажалые үлхэхэ ба тэдэнэй һү шэмэ, ашаг олзые ехэдхэхэ тухай тусхай анхарал хандуулһан байна. Дайнай урда тээхи байдалтай жэшэбэл 1950 ондо эбэртэ малые—16 процентээр, хони ямаа үсхэбэрилгые—32 процентээр, гахай үсхэбэрилгые—28 процент гэхэ мэтээр дээшэлүүлхэ ёһотой байнабди. Тиихэтэй хамта шубуунай ажалые, зүгын ажал ба бусад шухала ажалнуудые бүхы колхозууд дээгүүр эмхидхэхэ ёһотой болоно.

Мүн тэрэшэлэн, колхозуудай устав сахилга, колхозно эд зөөриие хамгаалга, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ, колхознигуудта нэмэлтэ түлбэри түлэхэ ябадалые һайжаруулха, колхознигуудай дунда жаяг-зэршэм һайжаруулха ба бусад шухала асуудалнууд табанжэлэй түсэб тушаа хуули соо элеэр тодорхойлогдоһон байна.

Мүн, колхознигуудые саашадань баян ба культурна ажабайдалтай болгохо тухай бодото хэмжээнүүд хараалагдажа, шэнэ шэнэ барилганууд ябуулагдаха юм. Энэ талаар манай ороной дээдэ эрдэмтэд тусхай анхарал табижа, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые эхилээд байһаниинь лабтай.

Мүнөөдэрэй уулзалгада хабаадаһан МТС-эй ба колхозуудай түрүүшүүд болбол Сталинска табанжэлээр хараалагдаһан түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэеэ гаргаха ёһотойбди.

Хабарай тарилга эхилхээ байна. Колхозууд ба МТС-үүдэй бүхы бригаданууд өөһэдынгөө хүсые шалган үзэжэ, ерэхэ жэлдэ гектар бүриин 12 центнер ургаса абахын түлөө тэмсэхэ ёһотой. Мүнөө хэдэн үдэрэй турша соо тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин талаар элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха ба тон ехэ эмхитэйгээр тарилгаяа эхилхэ ёһотой байнабди.

СССР-эй Верховно Соведэй Сессиин түүхэтэ документнүүдээр зоригжоһон Сэлэнгын МТС-эй ба колхозуудай колхознигууд ерэхэ намар үндэр ургаса хуряаха, малажалаа хүгжөөхын түлөө эрид шангаар тэмсэхэ байһандань найданаб.

(нэрьемэ альга ташалган).

МАНАЙ ЗОРИЛГОНУУД

П. Будаев—ВКП(б)-гэй Сэлэнгын аймкомой секретарь

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Тогочи Данзановтай мүнөөдэр Сэлэнгын МТС-эй түрүүшүүл, бригадирнууд, тракторисгнууд, мүн олон колхозуудай эрэгтэй ба эмэгтэй түрүү стахановецууд уулзажа, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи Сессиин абаһан түүхэтэ документнүүдтэй үшөө дахин һайсэ танилсаба.

Тиихэтэй хамта энэ үдэрэй уулзалгада хабаадагшад болбол, ВКП(б)-гэй обкомой XXII-дохи пленумэй шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ асуудалые тодорхойлон хэлсэжэ байнабди. Манай Сэлэнгын аймаг болбол мал ба таряан ажал, нютагай ба республиканска ажаүйлэдбэриин, түмэр замай талаар абажа үзэбэл республикын аймагуудай дунда бүгэдэдэ мэдээжэ һуури эзэлдэг гээшэ. Манай түмэр замай 5-дахи участок жэшээтэ һайн хүдэлмэриингөө түлөө дамжуулгын Улаан туг абаһан байна. Мүн тэрэшэлэн, Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэнэй шахтын коллектив гурбан жэлэй турша соо уялгата түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, ССР Союзай Шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Министерствын дамжуулгын Улаан туг абаад, мүнөө хүртэр тэрээнээ алдаагүй. Аймагай ажаүйлэдбэринүүд ба түмэр замайхидай жэшээтэ һайн амжалтанууд болбол тэдэнэрэй бүхы коллективүүдэй зүгһөө парти ба правительствын хэмжээ-ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһыень тодорхойлно.

Хабар боложо, тарилга эхилхэ үдэр хүртэр тоотойхон үдэр үлөө. Эдэ үдэрнүүд соо бүхы колхозууд ба МТС-үүд хабарай тарилгын бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ байгаа элдэб дутуу дундануудые дары усадхаха ёһотой байна. Аймагай колхозууд, тэрэ тоодо мүнөөдэрэй уулзалга дээрэ байгаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хабарай тарилгада жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхын түлөө тэмсэжэ һайн амжалтануудые туйлаһаниинь лабтай. Гэбэшье Кировэй нэрэмжэтэ, Куйбышевэй нэрэмжэтэ, „Красный Октябрь“ ба бусад колхозууд тарилгын үрэһэ дутуутай ба байһан үрэеэшье һайнаар сэбэрлэжэ шадаагүй байнад. Мүн тэрэшэлэн, олон колхозууд дээгүүр саг үргэлжын бригада, звенонуудые эмхидхэхэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Иимэ дээрэһээ колхозуудай дэргэдэхи партийна эхин организацинууд болбол саг үргэлжын бригада, звено эмхидхэхэ хүдэлмэридэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ бодото туһаламжа үзүүлхэ ба бүхы колхознигуудай дунда СССР-эй Верховно Соведэй түүхэтэ документнүүдые шудалха хэрэгтэ, мүн тэрэшэлэн үндэр ургаса хуряахын түлөө түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгон дэлгэрүүлхэ, нэмэлтэ түлбэри үгэхэ ёһо журам тухай ойлгуулха — мүнөөдэрэй тон шухала зорилго байна.

Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд колхоз дээрэ байгаа доторой арга-боломжонуудые дүүрэн хэрэглэжэ шаданагүй. Тэдэнэр али бүхы дутагдалнуудаа урдаа барижа аймагай гү, али республикын зүгһөө туһаламжа эрилэг байнад. Жэшээлхэдэ, хабарай тарилгада шухала хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахын машинануудай частьнууд ба бусадые өөһэдын өө хүсөөр колхоз дээрээ бүтээхэ ёһотой байһан аад, тэрээниие бэдэржэ энэ тэрэ газараар удаан сагаа гээһэн колхозой хүтэлбэрилэгшэд олон. Харгаабха ба бусад овощиин культурануудай тарилгые эхилхэ саг баһал дүтэлжэ байна. Тиин зарим колхозууд үрэһэ дутуугай, тиихэ зуураа колхозой ба колхознигуудай хоорондо хэлсэжэ дутуу үрэһэ-хүрэнгөө хүсэлдүүлхэ аргатай бэлшье мүртөө, тэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд „хэн манда асаржа үгэхэб“ гэжэ һуудаг байнад.

Сталинскэ дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб хадаа эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай урда тон харюусалгата эрилтэ табина. Иимэ дээрэһээ манай аймагай колхозууд, МТС-үүд 1946 оной хабарай тарилгые эрхим һайн шанартайгаар, богонихон болзор соо дүүргэхэ зорилготой. Тиихэтэй хамта хабарай тарилгын хойто тээ үнгэргэгдэхэ шухала хэмжээ-ябуулганууд — үбһэ хуряалга ба таряахуряалгын кампанинуудта бэлэдхэлэй хүдэлмэриие саг хаһа соонь эхилхэ ёһотой болоно.

Энэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлхэһээ гадна, Сэлэнгын МТС-эй коллектив болбол 1946 оной турша соо 160 мянган түхэригэй капитальна барилганууды бүтээхэ уялгатай байна. Иимэ дээрэһээ һая ин үдэрнүүдтэ барилгада хэрэглэгдэхэ модо бэлэдхэлэй бригаданууды, мүн дарханшуудай бригаданууды эмхидхэхэ шухала болоно.

Сэлэнгын МТС-эй коллектив хабарай тарилгын бэлэдхэл — тракторнуудай ба бусад хүдөө ажахын машинануудай заһабариие һайн шанартайгаар үнгэргөө. Ингээд байхада МТС-эй бүхы коллектив хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ, мүн таряахуряалгын хүдэлмэридэ бүхы машина, трактор ба хүдөө ажахын зэр-зэмсэгүүдые бэлэдхэжэ эхилхэ ушаргай.

МТС-эй ба колхозуудай партийна, комсомольско организацинууд болбол хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын түлөө бүхы эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудые элсүүлжэ, эдэнэрэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие һайнаар ябуулха шухалын шухала зорилготой байна.

Хабарай үдэр жэл тэжээдэг

Д. Банзараксаев—Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ

Мүнөө, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, манай солото нүхэр Тогочи Данзанович Данзановай хөөрэһэн үгые шагнаад байхадаа, бидэ колхознигууд парти ба правительствын зүгһөө ажалшан арадай урда табигдаһан саашанхи зорилгонуудые тодорхойгоор мэдэбэбди.

Иимэ дээрэһээ, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд СССР-эй Верховно Соведэй Сесси дээрэ баталагдаһан дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түүхэтэ түсэбые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Энэ тэмсэлые мүнөөдэрһөө эхилхэ хэрэгтэй байна. Хабарай тарилгын эхилтэр хэдэхэн үдэр үлөө. Тиин манай колхоз хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы хүдөө-ажахын машинануудые заһабарилжа дүүргэһэн, поли дээрэ үнгэргэхэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгые саг болзор соонь хэһэн байна, гэбэшье, үрэһэ хүрэнгэ дутуутай байнабди.

1946 ондо хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ ба үнгэрһэн жэлэй дутуу дундануудые энэ жэлдэ дабтахагүйн түлөө манай колхозой бүхы колхознигууд тэмсэжэ байна. Колхоз дээрэ хабарай тарилгын саг үргэлжын бригаданууд, звенонууд эмхидхэгдэжэ, тэдэнэртэ тарилгын участогууд даалгагдаа. Энээнэй урда жэлдэ саг үргэлжын бригаданууд ба звенонууд муугаар эмхидхэгдэн, участогууд даалгагдажа үгтөөгүй байһан ба хэһэн тарилгын шанарые шалгажа тусхай актаар тушаажа абаха гэхэ мэтын эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаагүй байгаа. Энээн дээрэһээ үнгэрһэн жэлдэ манай колхоз үндэр ургаса хуряажа шадаагүй һэн.

Энэ жэлдэ манай колхозой колхознигууд тарилгаһаа үндэр ургаса абахын түлөө тракторна бригадын бригадирнуудай, полеводуудай, звеноевэдшэдэй, трактористнуудай, прицепшэдэй ба бүхы тарилгада хабаадагшадай колхознигуудай урдахи харюусалга дээшэлүүлһэн байна. Мүн тэрэшэлэн энэ жэлдэ МТС-эй зүгһөө колхозой тарилгые богони болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө туһаламжа үзүүлхэнь шухала байна.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Тогочи Данзановичын хэлэһэн үгэ дээрэһээ бидэнэрэй урда табигдаад байһан зорилгонууд тодорхойгоор харагдана. Энэ зорилгонуудые Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилһэн ба хабарай тарилга дээрэ жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэжэ байна даа гэжэ мэдүүлхые манай колхознигууд намда найдуулһан юм.

Манай МТС тарилгын урда тээ

А. Кузьмин—Сэлэнгын МТС-эй директор

Мүнөөдэр, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Данзановтай уулзажа өөһэдынгөө урда табигдаад байгаа харюусалгата зорилгонууд тухай хэлсэхэ зуураа, манай МТС хабарай тарилгые хэды шэнээн бэлэдхэлтэйгээр угтажа байһые тэмдэглэхэ саг ерээ.

Манай МТС 32 трактор, 20 культиватор, 30 плуг, 20 сеялкэ заһабарилха түсэбтэй байһан аад, энээнээ гол түлэб дүүргээбди. Һунгуулиин урда тээхи ба Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон тракторна бригаданууд үнгэрһэн заһабариин сезон соо жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлаа. Тэдэнэрэй тоодо Банзарацэ Шагдуровай бригада оролсоно. Энэ бригада болбол үшөө мартын 15-да 3 трактор заһабарилжа дүүргэхэ түсэбтэй байһан аад, энэ үдэрэй байдалаар 4 трактор заһабарилһан байна.

Б. Шагдуров болбол 11 жэл соо манай МТС-тэ трактор стээр ба тракторна бригадын бригадирээр хүдэлмэрилжэ байна. Тэрээнэй дүй дүршэл, оролдолго хадаа МТС-эй бүхы тракторнуудай ажал хүдэлмэридэ туһа болодогынь лабтай. Мүнөө тракторна бригаданууд заһабариин хүдэлмэриие дүүргэжэ колхозуудта гаргажа эхилээ. Һаяын үдэрнүүдтэ тэдэнэр газар хахалжа эхилхээр бэлэн.

Мүн тэрэшэлэн нүхэр Нагмит Цыреновэй хүтэлбэридэг бригада трактор заһабарилгада жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлаа юм.

Манай МТС болбол 1939 ондо ЧТЗ трактор бүхэнөөр 1129 гектар газар болбосоруулһан ба колесно трактор бүхэнөөр 591 гектар газар болбосоруулжа, гектар бүриһөө дундаа жэшээгээр 12 центнер ургаса хуряажа хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаһан юм.

Мүнөө манай коллектив өөһэдынгөө ажал хүдэлмэриие дахин дахин шалгажа, дутуу дундануудаа ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха байна. Ингээд байхадаа бидэнэр хабарай тарилгые ойро зуураа саг соо эрхим һайн шанартайгаар үнгэргэхэмнай лабтай.

Мүнөө бүхы тракторнистнууд өөһэд хоорондоо ба бригадануудай хоорондо Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Тракторна бригада бүхэн тракторнуудай бүтээсые дээшэлүүлхэ, горюче ба тоһо арбилха гэһэн бодото уялгануудые абаа.

Нүхэр Данзановай үгэ болбол бидэнэрэй урда табигдаад байһан зорилгонуудые элеэр тодорхойлно. Ти мэдээ энэ хабар манай МТС тракторнуудай зогсолтогүйгөөр хүдэлмэрилхын түлөө үүдэл мастерской эмхидхэхэ, тракторнистнуудай ба тракторна бригадануудай ажалай бүридхэлые һайжаруулхын түлөө учетчигуудай семинар үнгэргэбэ байна.

Манай МТС болбол энэ жэлдэ 2000 гектар газар хахалха, 1400 гектар газар культивацилха, 3400 гектар газар борнойлхо, 3200 гектар газарта таряа тарика, эсэстэ 1.000 гектар шэнэ газар хахалха түсэбтэй юм. Гиин социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, түрүү тракторнистнуудай дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгоод байгаа һаа, бидэнэр энэ ажахын ба политическэ тон ехэ удхашанартай кампаниие 11—12 үдэрэй турша соо эрхим шанартайгаар дүүргэхэмнай лабтай.

Тракторна бригадын хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ

В. Свечников—Сэлэнгын МТС-эй тракторна бригадын бригадир

..мүнөөдэрэй уулзалга дээрэ байһан бүхэн—бригадирнууд, колхозуудай ..үлэгшэнэр, трактористнууд, МТС-эй ..хүтэлбэрилэгшэд, эрэгтэй ба эмэгтэй ..колхознигууд өөһэдынгөө урда табигдаад ..н харюусалгата зорилгые тодоор ..о.

..гээд байхада, бидэнэр энэ харюу..та зорилгые, илангаяа энэ жэлэй ..эй тарилгые, үбһэ ба таряа ху..ряалгые жэшээтэ һайнаар, саг болзор ..үнгэргэжэ, парти ба правитель..ствын, нүхэр Сталинай захяа-заабариие ..о дээрэнь бэелүүлхэ ёһотойбди.

..Үнгэрэгшэ жэлдэ манай МТС-эй трак..торна бригаданууд ба тракторнистнууд ..ай тарилгые муугаар үнгэргөө һэн ..хэлэхэ хэрэгтэй. Ушарынь, колхозууд дээгүүр тракторна бригаданууды зүбөөр, һайнаар хэрэглэжэ шадаагүй, тракторнистнуудай хахалһан ба тариһан участогуудые шалгадаггүй байһан юм. Тиимэ дээрэһээ газар гүйхэнөөр хахалагдаһан, муугаар борнойлогдоһон юм.

Мүнөө жэлдэ үнгэрһэн жэлэй дутуу дундануудые дабтахагүйн түлөө тракторнистнуудай ба полевой бригадирнуудай, мүн тэрэшэлэн звено даагшадай харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Минии хүтэлбэрилдэг бригада 3 тракторай заһабариие мартын 10-да дүүргээ. Тэрээнһээ хойшо залуу бригадир нүхэр Медведьевэй бригадын заһабариин хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлжэ, гээгдэлтэ байдалһаань түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаһан байна. Мүнөө үедэ нэгэ комбайнын заһабариие дүүргэжэ байнабди. Ингэхэ зуураа, минии бригада болбол хабарай тарилгые 11 хоногой турша соо дүүргэхэ, ЧТЗ трактор бүхэндэ 1.000 гектар хүртэр газар болбосоруулха уялга абаа юм.

Тиихэтэй хамта, мүнөөдэр хүртэр зарим колхозууд МТС-тэ хүдэлмэрилжэ байгаа тракторнистнуудай байра-байдалые ба хоол-хүнһые муугаар хангана. Энээндэ „Красный Октябрь“ колхоз ба бусад колхозууд хабаадана.

Хабарай тарилгын үедэ тракторнистнуудай байра байдалые, хоол-хүнһые һайнаар хангаха ба тэдэнэрэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие үргэнөөр табиха ябадал шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие дээдэ хэмжээдэ табиха

П. Ангаров—Сэлэнгын МТС-эй парторганизациин секретарь

Энэ үдэрэй уулзалга дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Данзанов манай МТС-эй ба колхозуудай урда табигдаад байгаа зорилгонууд тухай тодорхойгоор хэлэжэ үгөө.

МТС-эй ба колхозэй дэргэдэхи партийна организацинууд болбол хабарай тарилгын бэлэдхэлэй үедэ МТС-эй коллективэй ба эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа, ажал хүдэлмэри дээрээ бараг һайн амжалтануудые туйлаһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй байна. Мүнөө партийна, комсомольско организацинууд болбол ажахын ба политическэ харюусалгата зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ бүгэдые элсүүлхэтэеэ хамта, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие һуладхажа болохогүй гэжэ мэдэрнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Сесси дээрэ хэлсэгдэһэн түүхэтэ документнүүд ба СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тушаа хуулиие трактороист бүхэндэ, колхозник бүхэндэ тодорхойгоор ойлгуулха ёһотой байна. МТС-эй дэргэдэхи партийна организаци дээрэ агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие дээдэ хэмжээдэ табиха талаар партийна организациин хэмжээ-ябуулганууды тодорхойлоо һаа: мүнөөдэр бүхы коммунистнууд ба комсомолецууд агитаторнууд болоһон, өөһэдтөө даалгагдаһан участогууд дээгүүр энэ документые тодорхойгоор ойлгуулжа байнад.

Хабарай тарилга эхилхэ саг ерээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозуудай ба МТС-эй дэргэдэхи партийна, комсомольско организацинууд болбол бригадануудай ба звенонуудай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайнаар табиха хэрэгтэ үүсхэлнүүдые гаргаагүй байгаа.

Энэ жэлдэ энэ дутуу дундануудые дабтахагүйн түлөө хабарай тарилгын урда тээ партийна, комсомольско организацинууд агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин түсэбые табиха ба тэрээндээ бодото хэмжээ ябуулганууды хараалан бэелүүлхэ ёһотой.

Хабар ерээ, дулаараа, Хабарай тарилгада ороё!

Хаһа соонь бэлэдхээ

...сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ ...хабарай тарилгада бэлэдхэлые ...аймаг соо жэшээтээр үнгэргэ... Тарянажалай бригада болон ...газарай гэдэмсээр полевой хү... жэгдэрэн орохоор бэлэн болоод ...юм.

...ын бүхы хэрэгсэлнүүдые бэлэн ...тоёо хамта, полевой хоёр станаа ...һан байна. Тиин, станайнгаа ...мори унаа эдеэлүүлхэ 500 пент... болов бусад тэжээлнүүлээ абаа... Гадна, 60 тэргэ хуурай түлеэ ...байна.

...колхозой бригада, звено болон кол...ууд тарилгын үедэ ямар хүдэлмэри ...байһанаа һайса мэдэнхэй. Тиин, ...хабарай полевой хүдэлмэрние ...ба богони болзор соо дүүргэхын ...болото уялганнуудые абажа, социа...ческэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр орол... байна.

Б. ЦЫРЕНОВА.

Һайрамаар газар уһалжа эхилбэ

...(Манай корреспондент...). Аймагай түрүү колхозууд хаба... тарилгада бэлэдхэлые ажалтатай... дүүргээд, поли дээрээ гаража ба... Зарим түрүү бригада болон звено... һайрамаар газар уһалжа эхилэн...

...энэ ажал" колхозой семеноводо... звено 40 гектар тарлалангай га... юм. Энэ участогынь уһалагда... байна. Тиимэ хадань семеново... звеноо даагша нүхэр Ванчянова ...хүтэ бэри доро энэ участогай ...һайрамаар уһалагдажа эхилбэ.

Ц. ГАРМАЕВ.

...түрүүшын үдэрһөө хойшо ...үндэр бүтээсэ туйлана

...тарилгын урда тээхи газарай элдүү... саг соонь ороһон Кяхтын ай... „Улаан Табангут" колхозо... үндэр бүтээсэ ба эрхим ша... туйлахын түлөө социалистическэ ...мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоод, тү... үдэр өө хойшо һайн жэшээ ...ужа ябанад.

...бэшэ мэдээгээр энэ колхоздо ...гектарта эртын борной хэгдэ... байна. Эндэхи поли дээгүүр 11 ...шод хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр бул... шахуу үндэр бүтээсэ туйлажа ...юм. Борнойшон Цырема Дорж... ...4 гектарай орондо 5 га хүртэр ... Тэрэшэлэн Б. Чултумова, ...ова гэгшэд үдэрэйнгөө нор...ые үлүүлэн дүүргэжэ ябанад.

...тус колхозойхид тарилгын ур... газарай элдүүрилгэдэ жэгдэ... байна.

Хүдэлмэришэ моридынь хүсэ шадал багатай

Адуу моридой байдал харууһые шалгаха комиссиин дүнгүүд дээрэһээ харахада Ториин аймагай олохон колхозуудай унаанууд хангалтагүй байдалда байба. Каландарашвилиин нэрэмжэтэ колхозой 205 хүдэлмэришэ моридой аяар 155-нь дундаһаа доошо шадалтай ба 10 ниинь туранхай, 20-нь эшэ тэшээ гэмтэһэн байха юм. Энээнэй шалтагаан хадаа гансал үбһэ тэжээлэй дутамаг дээрэһээ бэшэ, харин эндэхи колхозниигуудай зүгһөө мори унаада эзэн бусаар хандадаг дээрэһээ болоно. Тарянажалай бригадын бригадирнууд ба колхозой хүтэлбэрилэгшэд мори унаада эзэн бусаар хандажа, тэдэниие гэмтээһэн хүнүүдтэ ямаршье хэмжээ абадаггүй байха юм.

Доодо Торииин сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо аяар 50 гаран морид дундаһаа доошо шадалтай ба туранхай байба. Тэрэшэлэн «Путь Ленина» колхозой унаанууд муу байдалда байлгагдажа, хангалтагүйгөөр харууһалагдадаг дээрэһээ хүсэ шадалаа нилээдгүй ехээр буураһан байха юм.

Хабарай тарилгын эхилхэһээ урда тээ хүдэлмэришэ моридые амаралтада гаргажа, һайн тэжээл ба тусгаар харууһан дээрэ табиха тушаа хэдэн олон колхозууд оролдоогүй байгаа. Зарим колхозууд унаануудаа хүндэ хүдэлмэриһөө сүлөөлхэ тухай хэдэн удаа хэлсэһэн болобошье, тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаагүй.

Хүдэлмэришэ моридто эзэн бусаар хандажа байһан ябадалда энэ тэһээр эсэс табигдаха ёһотой. Тиигээгүй һаа унаагай хүсэн хэзээшье һайн байжа шадахагүйнь лабтай. Тарилгын үедэ мори унаае колхозниигуудай харюусалга доро даалгажа үгэхэ ябадал зайлашагүй шухала. Мүн эрхим колхозниигуудые шэлэн оложо, сагүргэлжын моришов болгохо хэрэгтэй. Мори унаада һайнаар хандажа, тэрэниие саг соонь эдеэлүүлэн уһалаад, хэм соонь амаруулаад байбал тарилгые түргэн ба эрхим шанартайгаар дүүргэхэ ябадал хангагдаха байна.

С. АРТОМОНОВ.

Хүрьһэнэй гэдэхэдэ борнойлжо эхилбэ

1946 ондо үндэр ургаса хуряажа гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые хүсэд тоосохын, өөрын эрхим үрэ хаахын ба ажалта үдэртөө таряа талха элбэгээр абахын түлөө Түнхэнэй аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхозниигууд бүхы хүсөөрөө тэмсэжэ байнхай. Тэндэхи хэдэн олон колхозууд социалистическэ мүрысөөндэ согтойгоор оролсоод, хабарай тарилгаа бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые урдынхиһаа үлэмжэ һайнаар үнгэргэһэн байха юм. Тиин, газарай хүрьһэнэй гэдэхые сагүргэлжэ шалгажа байгаад һэн һаяын дулаан үдэрнүүдтэ эндэхи пэмэри газар гэдэжэ, тарилгын урда тээхи элдүүрилгые түүбэрилэн эхилхэ арга олгобо.

Һаяын хэдэн үдэрнүүдтэ аймагай колхозууд поли дээгүүр олохон борной гаргажа байна. Энэ һарын эхеэр поли дээрэ гараһан 5 колхоз апрелиин 5 хүртэр 400 гектар газарта эртын борной хэбэ. Мүнөө 10-аад колхоз полиие борнойлон газарай хүрьһэндэ шииг нойто тогтоожо байха юм.

Үлэгшэ колхозуудынь үглөө мүнөөгүй полидоо гаража, тарилгын урда тээхи элдүүрилгэ эхилхээ байна.

Юу хүлеэнэ гээшэб?

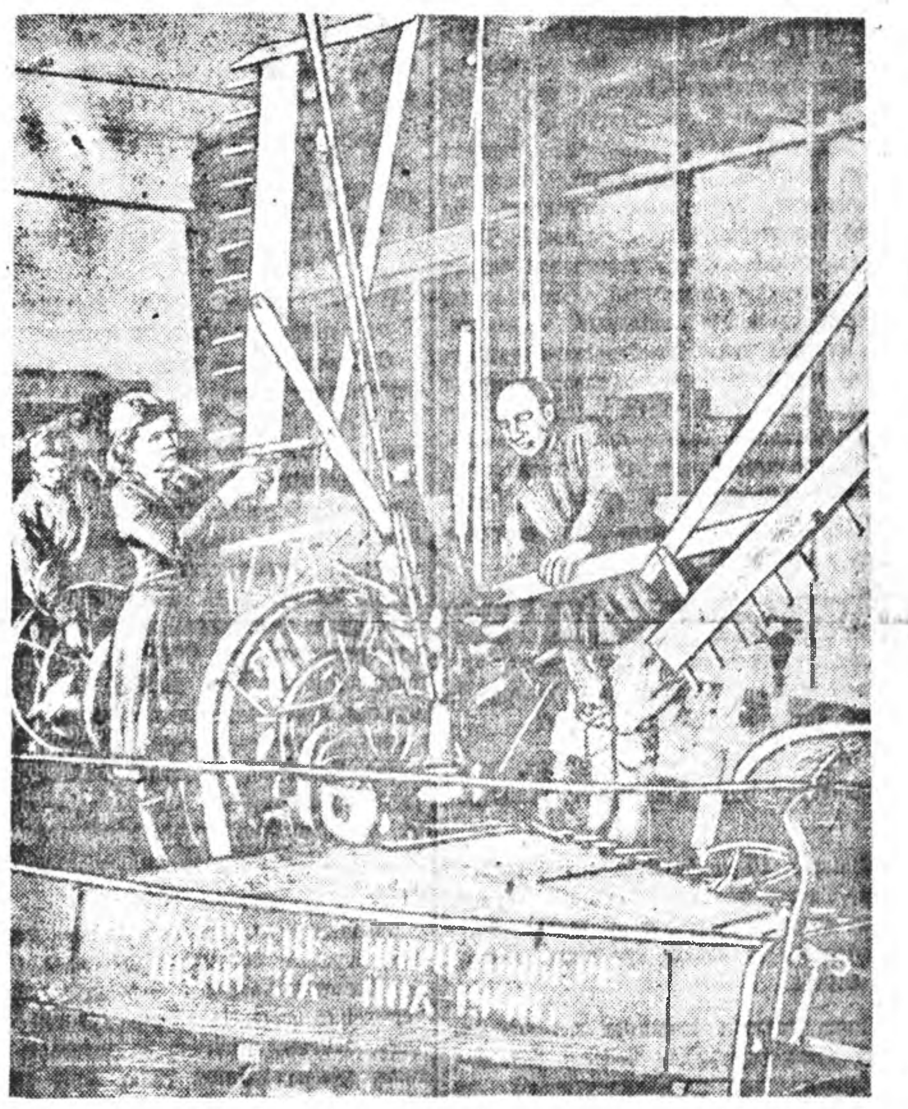
Хабарай тарилгын эхилхэ саг ерээ. Гэбэшье, Прибайкальска аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз аяар мүнөө хүртэр бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые дүүргээдүй байһаар. Үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые энэ колхозойхид хэрэгсээгээгүй байхаһаа гадна, тэрэниие муу шанартайгаар үнгэргэһэн байха юм. Түсэбэй ёһоор поли дээрэ 4.500 шарга шэбхэ гаргахын орондо 3.650 гаргаһан байба. Мүн шубуунай аргал, үнэһэ мэтын нютагай үтэгжүүлгэнүүдые хангалтагүйгөөр бэлэдхэнэ.

Хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые мүнөө болтор дүүргээдүй байһаар. Аяар 15 плуг, 7 сеялкэ заһабарилагдаадүй байха юм. Хомут тоноһуулай заһабарилгые мүнил 40 процент дүүргэнхэй. Таряа шэрэхэ амһартануудые бэлэдхэжэ эхилээдүй байһаар.

Тарилгала ябаха мори унаануудынь туража хүсэ шадалаа алдажархинхай. Тэд, мүнөө хүртэр хүдэлмэришэ моридоо амаруулжа, һайн тэжээл ба харууһан дээрэ табяагүй байһаар.

Хабарай полевой хүдэлмэридэ иимэ хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ, тарилга дээрээ ортошоһон байбашье, тус колхозой правлени, тусхайлбал тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Белоусов дутуунуудаа усадхажа, энэ шухала кампаниие хүсэн түгэсөөр угтаха хэмжээ абаагүй байхань гайхалтай. Тиихэлээр үнэтэ сагаа баража байһан тус колхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө хүндэ найдана, юу хүлеэнэ гээшэбтэ гэжэ сэхэ асуумаар байна.

Т. ЛЕОНИДОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ухтомскын нэрэмжэтэ рецкэ заводой хинагшад А. М. Тронин һон жаткые заводой хиналтын станци хүдөө-ажалай машино-бүтээлгын Лю... ба М. П. Тупицына гэгшэд бэлэн боло... дээрэ шалгажа байнад.

Э. Евзерихинэй фото (ТАСС-эй Фотохронико).

МАЛНАЙ ОЛОШОРЖО БАЙНА

1941 оной июль һарада минии нүхэр Петр Усольцев Улаан Армида абтажа, орондонь намайе һүнэй-товарна фермые даагша болгоо һэн. Тиин, энэ фермын малнууд ба ра байдал һайнтай тобир тарганаар хар уһалагдажа байһан гэбэшье, түрүүшын үедэ намда ехэ бэрхэ, хүндэ байһан юм. Минии хүдэлмэридэ колхозой түрүүлэгшэ Николай Дементьевич Усольцев гэгшэ ехэ туһалалсан, ходо заабари үгэжэ байгаа. Дайнай үедэ минии фермэ яһала һайнаар хүдэлмэрилһэн юм. Малдаа эдюулхэ тэжээл өөһэдөө бэлэдхэжэ, байра байдалыень заһабарилһан, дулаалһан байнабди. 1942 ондо Москва городой түлөө болоһон байлдаанда минии нүхэр алуулжа, намайе ехэ уйтхарта байдал дайраһан байха юм. Гэбэшье, ажалаа улам шангадхан, баатар Улаан Армиингаа дайсанаа дараха хэрэгтэ бүри эршэтэйгээр туһалалсаа һэм.

1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ минии фермэ бүри эртэ бэлэдхэжэ эхилһэн байна. Бидэ өөһэдөө 5 гектар турнепсэ таряжа, 400 центнер ургаса абаһан, 10 тонно силос, 90 тонно витаминтай үбһэ, 300 центнер капустын набшаһа бэлэдхэһэн байгаабди. Мүн фермынхид бултадаа үбһэхуряалгада гаража, эрхим һайн шанартай тэжээл малдаа бэлэдхэлсэһэн байха юм. Намар болоод, колхозуудай огородоо хуряажа эхилхэдэнь, баһа шэмэтэй тэжээл болохо капустын набшаһа суглуулжа фермэдээ асардаг байгаабди.

Үбэлжэлгын эхилхэдэ 100 толгой үнеэдэй, 75 толгой тугалнуудай байрануудые бэлэдхээд мүн малайнгаа байрануудай палаахыень һэльбэжэ, нүхэ һүбэлень бүглэжэ, доторхиинень сэгаадаа, угаагаа, сэбэр ээ һэмди. Манай фермэ малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб 104 процент дүүргэжэ, мүн һү мяха тушааха талаар гүрэнтэйгөө хүсэд тоосоһон байна. Гадна, түсэбһөө үлүүлэн 3 мянган литр һү һаалиһан байха юм.

Фермэмнай 15 хүн хүдэлмэрилдэг байна. Эрхим һаалишан Мария Нефедьева гэгшэ БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байха юм. Энэ хадаа харууһалжа байһан 12 үнеэдһээ 12 тугал абаад, эхэһээ гээгдэһэн 13 хи тугалтаяа баранииень бүрин бүтэнээр тэнжээгээ. Иимэ һайнаар ажаллаһанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэридэ нэгэ тугал ба 350 литр һү абаһан байна. Баһа бэшэ һаалишад энэ мэтэ эршэмтэ гээр ажалладаг байха юм. Малаа һайнаар харууһалаа, адуулжа ябаһан хүнүүд гэхэдэ Ларионов, Чернегов ба 16 наһатай Михаил Чернегов гэгшэд болоно.

Фермын бүхы мал бултадаа тобир тарганууд байха юм. Төрөхэ үнеэдээ адуулганда табингүй, тусхай байрада таһалжа оруулаад, сагүргэлжэ эрьен харууһалжа байдагбди. Малай тэжээлые нормын ёһоор гаргашалдаг ба һаалишан бүхэн 10 хоногто хүрэхэ тэжээл тушаажа абадаг байха юм. Тиин, энэ жэлдэ 50 центнер үбһэ тэжээл арбилаа. Адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаһанай ба үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байһанай ашаар малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадалсажа, тэндэһээ тон ехэ туһатай заабаринуудые абаа һэм. Энээнһээ саашадаа улам һайнаар ажаллажа фермээ бүри түрүү болгохын түлөө шангаар тэмсэхэб гэжэ найдуулнаб.

Е. УСОЛЬЦЕВА
Түнхэнэй аймагай Буденнын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Луговодческо звеногой хүдэлмэри жэгдэрбэ

Сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэ дүүлхэ, үбһэнэй валовэ суглуулгые ехэдхэхын түлөө Иволгын аймагай Гильбиры сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин эрэгтэй эмэгтэй колхозниигуудай уряалые халуунаар дэмжэһэн Хэжэнгын аймагай Сталиний нэрэмжэтэ колхозойхид (Чесаныи сомон) адуу малдаа тэжээлэй ата бэхи бааза байгуулхын түлөө хормоо шуужа оролсонхой.

Энэ эмхидхэгдэһэн герасимовска оёр звеногой членүүд сабшалангые һайжаруулха хүдэлмэридэ жэгдэрэн ороһон байна. Эдэнэр газар уһалха хүдэлмэридэ горьтойхон бэлэдхэл хэһээ байгаа. Һаяхан луговод нүхэр Санжеевай хүтэлбэри доро 46 колхозниигууд ойдо гаража, модо отолһон ба шулуу, шэлбэһэ шэрэжэ уһа хааха хаалта түхеэрээ һэн. Энэ хадаа 200 гаран гектарые уһалха арга олгоно. Тэрэшэ эн герасимовска звеногой членүүд сабшалангай газар ариглажа ба һубаг канануудые заһабарилжа байнхай.

Звеногой членүүд мүнөө жэлдэ урдынхиһаа улам үндэр ба эрхим шанартай ургаса абахаар бэеэ уялгаланхай.

А. ТАНХАЕВ

Адуу малынь туранхай

Малай үбэлжэлгые гарза гайгүйгөөр үнгэргэхын түлөө Заиграйн аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд онсо анхаралаа таблагүй байха юм. Үбэлэй үдэ үхэр малда урин дулаан байрада байлгаха, шэмэтэй найрлагатай тэжээлээр эдеэлүүлхэ уялгаяа энэ колхозой малшад дүүргэжэ шадаагүй. Ушарынь хадаа үбэлэй ханхинамал хүйтэнэй үедэ адуу малынь дэбисхэр муутай хүйтэн байрада хонодог ба муугаар харууһалагдадаг байһан юм.

Үбһэ тэжээлые гамтайгаар гаргашалжа, арбилха тушаа малажалайнь фермэнүүд анхардаггүй байгаа. Тэрэ хадаа колхоздо ехэхэн хохидол ушаруулба. Мүнөө шадал муутай бэлэдхэл мал эдюулхэ тэжээлгүй болошоод байна. Тиихэлээр үхэр малынь үдэр ерэхэ бүри туража байха юм. Гадна буруу хашараг болон түлгэнүүд гарзалжа байна.

Гэбэшье, тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Шульгин ба тэрэниие орлогшо нүхэр Иванов гэгшэд малажалай дээрэ тохёолдоһон энэ ехэ дутуунуудаа усадхахын түлөө шангар хэмжээ абаагүй. Малые муугаар харууһалжа гарзалуулһан, тэрэшэлэн үбһэ тэжээл үлүүсэ гаргашалһан хүнүүдтэ правлениин зүгһөө энэ гэхэ хэмжээ абгаагүй байха юм. Мүнөө саһан хайлажа, хээрын хагдан элбэржэбэ. Гэрэнтэй хамта адуулгые онсо һайнаар табиха саг ерээ. Тэд, тус колхозойхид энэ шухала хэмжээ-ябуулгые хүсэд һайнаар эмхидхэжэ шадаагүй байха юм.

Звеньевой гуримаар ажалые эмхидхэхэ тухай

П. МЕТЛЯЕВ,
Заиграйн аймагай газарай таһагай ахалагша агроном.

...ажалай үйлэдбэриин бүтээсые дээшэ... ба хүдөө ажахые хүгжүүлгэдэ ...тудаар звенонуудые бии болголго ...ехэ үүргэ дүүргэһэн байна»,—гэжэ ...(б)-гэй Центральна Комитедэй XVIII ...дээрэ «Арадай ажахые хүгжөөхэ ...лэй түсэб тухай» хэ... ...хэл соогоо нүхэр Молотов тэм... байгаа. Звеньевой гуримаар ...ниигуудай ажалые эмхидхэхэдэ үнэ... хүн бүхэнэй ажалай бүтээсэ ба ...зарпшам дээшэлхэ байһаниинь дүр... дээрэһээ элеэр харагдана. Колхозни... ажалые звеньевой гуримаар эм... хүн бүхэн газар үтэгжүүлхэ, ...улхэ, агротехникые сахиха шухала ...заабаринуудтаа эзэн ёһоор хандажа ...шанар туйладаг байха Тиихэлээр тэдэнэр үндэр ...туйлажа колхозоо баяжуулха... ...гадна, өөһэдөө таряа талха ехээр ..., шанга шадалтай болохо байна.

...колхозуудай үйлэдбэриин гол тушэг ...тарянажалай бригадаһаа тусхай ...бүридэдэг юм. Тиин, таряач... бригадын бригадир звенонуудые ...хамта звено бүхэнэй агро... хэмжээ-ябуулгануудай түсэб ...байна. Бригадын бүхы тарилга ...тушаагдажа үгтэхэ ёһотой. ...звенонуудай тарилгын түсэб соо колхо... бүхы хүдэлмэринүүд хараалагдаха ... Тиихэдэ оронь үйлэдбэрилхэ бри... тарянажалайхиһаа амяраа зандаа ..., доторооо баһа сагүргэлжын тус... звенонуудые эмхидхэһэн байха зэр...

...звенонуудта хүдэлмэришэ хүсые зү... ...даалгажа үгэхэ гээшэ гол удхаша... байха юм. Тиихэдээ звеногой чле... ...мэргэжэл ба хүсэлэнгые харал... хэрэгтэй. Жэшээлээд абахада звено бүхэн 8—10 хүнүүдһээ бүридэһэн байха ёһотой. Гэбэшье, байгуулагдаһан түсэбые дүүргэжэ шадаха хүсыень хараадаа абалсаха шухала. Бригадир, моришон, харуулшан, повар; прицепщик мэтын хүнүүд сагүргэлжын звеногой членүүдэй тоодо оролсодоггүй юм.

Бүхы зэр зэмсэг болон хүдэлмэришэ малые эзэн ёһоор абажа ябаад, зүбөөр хэрэглэхын зорилгоор, тэдэнэрые звеногой член бүхэнэй харюусалга доро даалгажа үгэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ звеногой член ба звеньевой бүхэнэй харюусалга дээшэлхэ байна. Гэбэшье, шухала хэрэгүүдэй гарабал, хүдөө-ажалай машина зэмсэг болон хүдэлмэришэ мал тарянажалай бригадирай заабаряар хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Һүүлэй үедэ манай аймагай колхозуудаар звеньевой гуримаар ажалые эмхидхэхэ ябадал үргэнөөр дэлгэрбэ. Энэ хадаа колхозно полиин түрүүшүүлые нилээдгүй олошоруулжа үгөө. Колхозуудаар ефремовскэ ба шурыгинска звенонууд яһала олон. Ефремовскэ ба шурыгинска звенонууд тарянажалай бригадануудһаа бүридэһэн сагүргэлжын звенонуудтай адли юм. Гэбэшье, эдэ звенонуудые хулхажа болохогүй байна. Сагүргэлжын звено хадаа бригадын доторой ажалые эмхидхэхэ нэгэ гурим гээшэ. Ефремовскэ, шурыгинска звенонууд хадаа стахановска ажалай дүршэлые шудалһан стахановска звено гээшэ. Сагүргэлжын звено бүхэн ефремовскэ звено боложо шадаха аргатай.

Сагүргэлжын ефремовскэ, шурыгинска звенонууд тарянажалай бригадирга мэдэлтэй ба тэрэнэй ударидалга доро ажалладаг юм. Звеньевой хадаа өөрынгөө даалһан звеное хүтэлбэрилхэ ёһотой.

Звеногой членүүд урдань хараалагдаһан түсэбые дүүргэхэдээ амяар амяраа хүдэлмэрилхэ байна. Колхозниигуудай ажалые иимээр эмхидхэхэдэ тарялангай ургасые дээшэлүүлхэ ябадалда үгаа ехэ үүргэтэй юм. Жэшээлхэдэ, 1945 ондо сагай уларилай муу байбашье, Ново-Брянска сельсоведэй Тельманай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Киселевой хүтэлбэрилдэг ефремовскэ звено дунда зэргээр гектар бүриин 19 центнер шэниисэ, 15 центнер овёс хуряаһан байна. Мүн рекордно участогһаа гектар бүриин 46 центнер овёс абаа. Нүхэр Киселевой звено иимэгтэл ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар иимэ ургаса туйлаа бэшэ, харин агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые һайнаар бэелүүлһэн, түбхын түрүүндэ газарай хүрьһэндэ шииг нойто барихын зорилгоор, пар дээрэ эртын борной, һолоомын узуур дээрэ тарилга хэхэ газарта лущени хэһэн ба поли дээгүүр һайрамай уһа тогтоожо уһалһан байгаа. Мүн газарай хүрьһые зүбөөр элдүүрилһэн байна. 24—25 сантиметр гүнзэгыгөөр газараа хахалһан байха юм.

Газараа хабар хахалһан дары тэрэниие нэгэ удаа борнойлжо шииг нойтые һайнаар тогтооһон байгаа Культиваниие хоёр дахин хэхэтээ нэгэн доро газараа борнойлһон байна. Поли дээрэ үлэһэн буртаг үбһые гар тармуураар тармажа холо абаашаһан байха юм. Залууг ба мужаа дээгүүрхи буртаг үбһэн галдагдаһан байгаа.

Шэниисэ тариха 40 гектар талмайе хахалхын урда тээ хоёр удаа дискованн хэһэн мүн хабар хахалхын урда тээ 5 гектар газарай хүрьһэндэ гектар бүриин 270 шарга хэмжээтэйгээр морины бурьтаһан аргал хэһэн байха юм. Культиваци хэхын урда тээ гектар бүриин хоёр центнер хэмжээтэйгээр үнэһэ ба шубуунай аргалые газарай хүрьһэндэ үтэгжүүлгэ болгоһон байна.

Киселевой звеногойхид тарилгын үрһые уридшалан һайнаар бэлэдхэһэн байгаа. «Фильгия» гэжэ сортын шэниисын үрһэнэй таряан хоёр дахин сэбэрлэгдэһэн ба таригдахын урда тээ хороор угаагдаһан, яривизаци хэгдэһэн байха юм. Гектар бүридэ 2,5 хүртэр шэниисын, 1,8-һаа 1,5 центнер овёсой үрһэ халһан байна. Тарилгые һөөлжүүлэн хэрээһэлүүлжэ хэһэн байгаа.

Тарянай ургажа байха үедэнь нэгэ удаа борнойлоо һэн. Борнойлхын урда тээ нэгэ гектарта 1,5 тонно хэмжээтэйгээр хониной нар шэбхээр нэмэлтэ тэжээл үгэһэн байгаа. Тарянай голлохо үедэ гектар бүриин 3 центнер хэмжээтэйгээр хоёрдохи нэмэлтэ тэжээл болгон шубуунай аргал хэрэглэһэн байха юм. Мүн тарянай эшэлжэ байха үедэ гектар бүриин 3 центнер хэмжээтэйгээр үнэһөөр нэмэлтэ тэжээл үгэһэн байгаа Буртаг үбһэнэй ургахатай хамта тэрэниие түүдэг байһан юм

«1946 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолой ёһоор ургасые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлэн тарянай валова суглуулгые ехэдхэхын зорилгоор, С. К. Киселёвой звеногой членүүд хабарай тарилгада эрхим бэлэдхэл хэһэн байна. Эдэнэр 70 гектар шэниисэ ба 25 гектар овёсой тарилгые хоёр дахин хахалһан, пар дээрэ гүнзэгыгөөр хахалжа культиваци хээд тариха юм. Мүн пар хахалһанай удаа хоёрдохи тарилга болгон 30 гектар һолоомын узуур дээрэ овёс хэхэ байна. Тэрэшэлэн бусад культурануудые һайн хүрьһэтэй ба таарамжатай газарта тарихаар хараалагдана.

Үрһэнэйнь таряан бүгэдэ сэбэрлэгдэжэ тарилгын кондицида хүргэгдөө.

Дээрэхи звеногой членүүд нютагай үтэгжүүлгын түсэбые 30 гаран процентээр үлүүлэн бэлэдхэһэн байна. 1.000 шарга наг шэбхэ поли дээрэ гаргажа, томо томоор обоолонхой. Мүн 30 центнер үнэһэн, 50 центнер шубуунай аргал, 20 центнер фекали бэлэдхэһэн байна. Зүйлэн бүриин үтэгжүүлгэнүүдые ямар культурануудта хэрэглэхээ хараалһан байха юм. Шэниисэ ба овёс тариһан хүрьһые дунда зэргээр га бүриин 240 центнер наг шэбхэ, 8 центнер үнэһэн, 5 центнер шубуунай аргал ба 5 центнер фекаляар үтэгжүүлхэ байна. Наг шэбхэ ба фекалиие поли дээрэ тарааһан хойноо плугаар хахалжа хүрьһэ оруу хэхэ юм. Ургасын гаража ба хүгжэжэ байха үедэнь үнэһэ болон шубуунай аргалаар нэмэлтэ тэжээл үгэхэ байна.

Энэ звенодо 15 хүдэлмэришэ мори үгтэнхэй Мүн звеногой членүүдэй хүсөөр 7 сар һургагдаһан байна Полевой хүдэлмэриие угтуулан мори унаануудаа бүгэдыень амаруулжа, хүсэ шадалыень амаруулжа, хүсэ шадалыень һайжаруулһан байха юм. Тарилгын үедэ мори унаада эдюулхэ тэжээл бэлэдхэгдэһэн ба хүдэлмэрилхэ газарта абаашагдаһан байна. Бэлэдхээд байһан 80 центнер үбһэ, 60 центнер овёсой элдэб зүйл. 40 центнер зеленко, 60 центнер колосынь полевой хүдэлмэриин үедэ бардам хүрэхөөр хараалагдана.

Һайрамай уһа тогтоожо газар уһалха тушаа звеногойхид горьтойхон оролдолго гаргана. Горхо хааха хаалта болон бусад хэрэгсэлнүүдынь бүримүһэн заһабарилагданхай.

Звеное даагша нүхэр Кисилев газарай хүрьһэнэй гэдэхые үдэр бүри хүлеэн сагүргэлжэ шалгажа байдаг юм. Газарай хүрьһэндэ шииг нойто барихын тулада поли дээрэ 7 борной гаргаха ба хүрьһэнэй 5—6 сантиметр гэдэмсээр һолоомын узуурта лущени хэхэ байна. Мүнөө нүхэр Кисилевой звено тарилгын урда тээхи элдүүрилгэдэ оронхой.

Серпион Кириллович Киселёвой звеношэнги иимэ үндэр ургаса туйлаһан звенонууд манай аймагта яһала бии байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ «III Интернационал» колхозой шурыгинска звено (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Амарханов) гектар бүриин 375 центнер хартаабхын ургаса хуряагаа һэн. Тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Советэй депутат Лукерия Прохоровна Шурыгинагай звено XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хартаабхын үндэр ургаса туйлаха ябадал хангаһан байна.

Дурсагдаһан звенонууд 1946 ондо хабарай тарилгые хараалагдаһан болзор соо һайн шанартайгаар үнгэргөө һэн. Звенонуудай член бүхэн жаяг заршам шангаар сахижа, даалгабаринта ажалаа үнэн сэхээр хандаһан, агротехническэ эрилтэнүүдые бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэһэн байха юм.

1946 ондо үшөө үндэр ургаса хуряахые хүсэһэн нүхэд Амарханов, Шурыгина, Иванова ба бусадай хүтэлбэрилдэг звенонууд тарилгада бэлэдхэлые һайнаар үнгэргөө Тэдэнэр үндэр ургасын шухала нүхэсэл болохо нютагай үтэгжүүлгэнүүдые элбэгээр бэлэдхэһэн байна.

Ефремовскэ ба шурыгинска звенонуудай хүдэлмэриин дүршэл бүгэдэндэ үльгэр жэшээ боложо үгэхэ зэргэтэй. Иимэ звенонууд шэнтеэр хүдэлмэрилдэг болохын түлөө нютаг бүхэнэй звенонууд ниитэээр оролсожо, үндэр ургасын түлөө тэмсэхэ байна.

Сталинска Дүрбэдэхи табанжэлэй эхин —1946 ондо үндэр баян ургаса хуряажа, Эхэ орондоо таряа талха элбэгээр үгэхын түлөө колхоз, звено бүхэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

Лирическэ шүлэгүүд

Ц. Дамбиев

Хариин газарта ябахадаа

Һужам һайхан
Урин дулаан талынгаа,
Дуулим халуун
Добо тохойе мартаагүйб,
Бурят-Монгол
Баян тужа голойнгоо,
Оюун алтан
Орон нютагые орхёогүйб.
Харин газар
Хүнэй дайдада ябахадаа
Сэбэр тунгалаг,
Сэлэнгын долгине хүсэгшэб,
Олдоо гүрэн
Олон ороидо байхадаа
Хапи таатарай
Халуун шарайе һанагшаб.

Өөрынгөө Бурядта
Үндэр ургаса хуряахадаа,
Үнэн зоригоо
Үдэр һунигүй табигша һэм,
„Арбижал" колхоздоо
Адуу малые харюулхадаа,
Аймаг сомондоо
Алдар нэрэтэй байгша һэм.
Зулты һайхан
Зунай сагай болоходо

Зэдэ, Яруунын
Зугаа наадаада ябагша һэм,
Үгы сэсэг
Уула хадын ногоорходо,
Үһан жороо
Унаган зээрдэээ унагша һэм.
Хамба гэрлэг,
Халюун малгай хоёроо,
Хүрюун согтой
Хүдөө нютагтаа үмэдэхэ би,
Хурдан хүлэг.
Хазаарта эмээлтэ мориео,
Хамтын адуунай
Хатарша-жорооһоо танихалби.
Аяар холоһоо
Албаа дүүргэжэ бусахадам,
Артелиин нааданда
Амраг басагам угтаарай,

Бусадай газарһаа
Бурят-Монголдоо ерэхэдэм
Баяр дуугаа
Баһа намтай дуулаарай.

Полевая почта 22689

А. Жамбалон

Шамайе таажа мэдэнэб

Хабарай үглөө дунгяахан,
Хаанашье дуунууд, хүхюухэн...
Сүүмхээ бариһан һурагша
Согтой шамдуухан алхалнаш,—
Шамайе таажа мэдэнэб.

Ород хэлэн, географи,
Олъһого наукые шудалхын
Оюун бэлигые һунгагша,
Оеоргүй нюусые туйланаш,—
Шамайе таажа мэдэнэб.

Энэ үдэрэй шалгалтада
Эрхим гараһанайш сэгнэлтэ.
Хүхюухэн нюдэндэш уншанаб,
Халуунхан үгэдэш танинаб,—
Үн хөөр тиимыень мэдэнэб.
Эдирхэн дорюухан һурагша,
Эрдэмтэ болохые хүсэнэш.
Магад инженер гү, һургагша
Машинист, летчик болоно аабза,—
Шамайе таажа мэдэнэб.
Эдэ хүсэлнүүд дүүргэгдэхэл,
Эдибхи оролдосоо һурыш!
Э дэмэй далайн уд хизааргүйл,
Эршэмтэй тамараад гаталыш!—
Шамайе таажа этигэнэб.

Ц. Цыремпилов

Сэнхирхэн пулаад

Нэгэтэ бусажа ерэхэдэм,
Маруся үгы байгаа һэн.
Гараа хүнгөөр шархатаад,
Госпиталь ошоһон бүйгаа һэн.
Танда Марусиһаа бэлэг гээд
Пулаад нүхэрни үгөө һэн.
Нилтаар хадгалжа ябаһан
Нимгэн торгоһон пулаад һэн.
Инаг дуранай тэмдэг
Энээхэн гэжэ мэдээ һэм.
Үнэн халуун зүрхэнһөө
Үгөө гэжэ таагаа һэм.
Түрэһэн Украина нютагаа
Мартан, дуулан ябагша һэн.
Түрэл Байгал далайгаа
Мандаа хөөрыш гэгшэ һэн.
Маруся мүнөө хаанаб даа?
Магад нэгэ тээ һургуулида гүш?
Нимгэхэн пулаадаа һанажа,
Нэрьем дурдан ябана гүш?
Нилээд үни фронт дээр
Нүхэд боложо ябааш һаа,
Адресаа андалдан абаагүйгөө
Арайл гуруула гомдогшоб.

Торийн һургуулинуудай хүдэлмэри тухай

1945—46 оной һуралсалай жэлдэ 1589 хүүгэд һургуулида хабаадуулагдаха байһан аад, 1565 хүн хабаадуулагдаһан байгаа. Иимэһээ 24 хүн һургуулида хабаадуулагдаагүй үлэһэн болоно. Тэрэнһээ гадна һуралсалай жэлэй эхинһээ мүнөө хүртэр 94 һурагшанар һургуулияа орхиһон байна. Жэшээлхэдэ: Наринска хүсэдбэшэ дунда һургуулиһаа (директорынь нүхэр Байбародин)—36 һурагша, Доодо-Торийн дунда һургуулиһаа (директорынь нүхэр Браун)—18 һурагша, тэнгырийскэ эхин һургуулиин (даагшань нүхэр Вильке) 45 һурагшанарһаа 10 хүн һургуулияа орхиһон гэхэ мэтэ байна.

Энэ тэсэжэ болошогүй ябадал хадаа һургуулиие эрхилэгшэд, директорнууд ба нютагай партийно-советскэ организацинуудай һурагшанарай байдалда халуун анхаралаа табидаггүй ба бүгэдэнийтын һуралсалые бэелүүлхэ хуулиие дүүргэхын түлөө оролдоогүй байһаниие харуулна.

Аймаг дотор 1 дунда, 3 хүсэдбэшэ дунда ба 15 эхин һургуули—хамта 19 һургуулитай байха юм. Зүгөөр эдэ һургуулинууд 1945—46 оной һуралсалай жэлдэ тон муу бэлэдхэлтэй байһан гэбэл, Наринска, Капчеранска, Уулзарай ба бусад һургуулинуудай гэр байра тон муугаар заһабарилагдаһан, түлишэ дутамагтай байха юм. 19 һургуулинуудһаа зүбхэн 6 һургуули түлишөөр хүсэд хангагдаһан байгаа. Түлеэ дутамаг дээрэһээ һургуулинуудта хэшээлынь таһалдаха ябадал нэгэтэ бэшэ үзэгдэлэг байгаа. Жэшээлхэдэ: Наринска эхин һургуулида—3 үдэр, Уулзарай эхин һургуулида—1 үдэр, Доодо-Торийн һургуулида 3 үдэр хэшээлынь таһалдаһан байха юм. Энэ аймагай һургуулинууд һургагшанараар хүсэд хангагдаагүй. 70 һургагшанар хэрэгтэй байһан аад, мүнөө зүбхэн 55 һургагшанартай. Энэ байдалые БМАССР-эй Гэгээрэлэй Министерство мэдэжэшье байбал, үрэтэй хэмжээ абаладагүй байха юм. Мүн һургуулинууд бэшэгэй хэрэгсэл ба ном дэбтэрээр дутамаг байна.

Һуралсалай-хүмүүжүүлгын талаар муу бэшэ показательтай һургуулинууд ба һурагшанар олон. Жэшээлхэдэ, Хулдатска эхин һургуулиие даагша Н. Игумнова. Шыртыкейскэ эхин һургуулиие даагша А. Гончарова, Доодо-Бургалтайн хүсэдбэшэ дунда һургуулиин математика заадаг һургагша Балмаев, Желтуринска эхин һургуулиие даагша нүхэр Белых ба бусад һургагшаттаа гүнзэгы мэдэсэ болон һайн дадал олгодог байха юм. Эдэ һургагшанар өөһэдынгөө педагогическа хүдэлмэриие туйлай ехэ хангалтатайгаар ябуулдаг, өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлые ба методическа шадабариие саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг байха юм.

Тиигэбэшье олонхи һургуулинуудта һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри дээдэ шатада хүргэгдөөгүй, һургагшанарта гүнзэгы эрдэм мэргэжэл олгогдосгүй, олонхи һургагшанар өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлдэггүй ушарнууд үзэгдэдэг юм.

Туһаламжа хүлеэхэ һурагшанар, һургагшанар болон һургуулиие тэдхэхын зоригоор тусгаар недели үнгэргэгдэжэ 32 центнер гурил, 12, 5 центнер мяха, 15 килограмм тоһо, 12 центнер хартаабха ба 100 центнер огородой бусад эдеэ суглуулһан байна. Мүн Доодо-Бургалтайн хүсэдбэшэ дунда һургуулиин һургагшанарта 7 поршоонхо, 7 ямаан хубаажа үгтөө. Гадна һурагшанар ба һургагшанарта 27 олон дэгэл, 32 паар гутал үгтэһэн байха юм. Сахиановагай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Замбалаев), Карл Марксын нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Цыбиков), «Заветы Ильича» гэжэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыремпилов) ба бусад колхозууд һургуули ба һургагшанарта туһалха ябадалда эрхимээр анхаралаа табидаг байна. Тиигэбэшье аймагай бусад колхозууд ба олонийтын эмхи-зургаанууд энэ тон шухала хэрэгтэ эдибхитэйгээр хабаадуулагдаагүй.

Аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг болбол тэрэниие ... мүн инспекторнуудаар хангагдаагүй, гансахан нүхэр Бондаренко энэ таһагые даагшын уялга дүүргэжэ байдаг дээрэһээ һургуулинуудай ба һурагшанарай хүдэлмэридэ ямаршье хиналта хэдэггүй, мүн тэдэнтэ методическа ба бусад туһаламжа үзүүлэгдэдэггүй байха юм. Мүн һургагшанар заочно һуралсалда хабаадуулагдаагүй. кустовой методическа зүблөөн үнгэргэгдэдэггүй байха юм.

Һуралсалай жэлэй эсэс хүртэр тон богонихон саг үлэбэ. Энэ үе соо дурсагдаһан дутуу дундануудые сүм усадхахын тула эрид хэмжээ абаха гээшэ аймагай партийна, советскэ организацинуудай ба арадай гэгээрэлэй органуудай дайшалхы зорилго болоно.

Б. ДАНСОРУНОВ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Апрелиин 5-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 5. (ТАСС). Үглөөнэй заседани дээрэ адвокат Нельте сүүдлүүлэгшэ Кейтельһээ асуулта хэжэ үргэлжэлүүлбэ. Үмөөрэгшын асуудалнуудта харюусан, плендэ абтаһан сэрэгэйхидэй лагерьнууд ба тэндэ элдэб арминуудай плендэ абтаһан сэрэгэйхидые барижа байһан тухай час хахад шахуу сагай туршада сүүдлүүлэгшэ тон тодорхойгоор мэдүүлнэ.

Плендэ абтаһан Советскэ сэрэгэйхидтэ ямараар хандадаг байһанда хабаатай хэдэн приказууд ба заабаринуудые үмөөрэгшэ Кейтельдэ үзүүлнэ. Эдэ документнүүдэй зүб байһаниие сүүдлүүлэгшэ баталаад, эдэ бүхы захиралтануудай үндэһэ һуурида плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидтэ шэрүүн хатуугаар хандаха гэһэн принцип байгаа гэжэ нэмэжэ хэлэнэ.

Плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидтэ гитлеровецүүдэй зэрлиг муухайгаар хандаһан тухай олон тоото документальна баримтануудые гэмнэлтын үзүүлһэн байбашье, плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидые хюдаһан айхабтар картиные Трибуналай үмэнэ документальна фильмнүүдэй элирхэйлһэн байбашье, сүүдлүүлэгшэ Кейтель халаа плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидтэ хатуу шэрүүнээр хандаһан өөрынгөө ба германска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй (ОКВ) верховно командованиин зэмые үгы хэхээр оролдоно.

Тэрьелхэдээ баригдаһан плендэ абтаһан сэрэгэйхид бултадаа гестапода үгтэдэг һэн гэжэ сүүдлүүлэгшэ батална.

Плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидые тамгалһан тухай Кейтель юу мэдэхэ һэм гэһэн үмөөрэгшэ Нельтын асуухада, тэрэ халаа плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидэй лагерьнуудһаа тэрьелхэтэй дашарамдуулан гаргаһан Гитлерэй захиралта мэдэхэ һэм гэжэ мэдүүлнэ. Тамгалха тухай Гитлерэй приказтай дашарамдуулан энэ «хэмжээ-ябуулгые» тодорхойлон байгуулаа һэм, теэд энэ талаар өөрөө тамгалха приказ гаргаагүй һэм гэжэ Кейтель батална. Теэд плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидые тамгалха приказ ОКВ-гээр үнэхөөрөө гаргагдаһан байгаа гэжэ сүүдлүүлэгшэ Кейтелиин секретариин мэдүүлгэдэ заагдана.

Английскэ 50 лётчигуудые буудажа алаһан тухай асуудалда харюусахадаа энэ гэмтэ ябадалда өөрөө хабаатай байһанаа али болохоор арсажа, хамаг зэмые Гитлер Гиммлер хоёрто хаяна.

Баруун тээшье болон мүн зүүн тээшье эзэмдэгдэһэн областьнуудые экономическаар дээрэмдэлгые эмхидхэһэн тухай сүүдлүүлэгшэ Кейтель халаа хамаг хэрэгые мэдэхээр хэлэнэ. Эзэмдэгдэһэн областьнуудта немецүүдэй хэһэн экономическа дээрмэдэлгэ тухай гэмнэлтын хэлэһэниие Кейтель арсанагүй. Гэмнэлтын энэ статьяда гансал өөрынгөө харюусалгаһаа зайлахые тэрэ оролдоно. Иимэ дээрэһээ дээрэмдэлгэ эмхидхэһэнэй түлөө хамаг зэмые «дүрбэнжэлэй түсэбэй талаар түлөөлэгшэ» байһан сүүдлүүлэгшэ Геринг дээрэ хаяад, тэрэнэй «Барбаросс-Ольденбург» гэһэн түсэбэй ёһоор Герингын хүтэлбэри доро «экономическа штабост» гэгшээр дээрэмдэлгэ эмхидхэгшэ һэн гэжэ заана.

Кейтель болбол (Трибуналай асуулта хэһэн бусад сүүдлүүлэгшэдтэ адляар) немецүүдэй байгуулһан концентрационно лагерьнууд соо юун болодог байһаниие «мэдэхэгүй» байна. Хэрбээ сүүд болоогүй һаань, Дахау Маутхаузен гэжэ мэдэхэгүй һэл би гэжэ, юушье мэдэхэгүй хүн боложо Кейтель хэлэнэ.

Сүүдлүүлэгшэ Кейтельдэ ондоо асуудалнууд намда үгы гэжэ үмөөрэгшэ Нельте соносхобо.

Апрелиин 5-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 5. (ТАСС). Трибуналай апрелиин 5-ай үдэшын заседаниин түрүүшын хахадта сүүдлүүлэгшэ Кейтельһээ асуулта хэбэ.

Кейтель өөрынгөө мэдүүлгэнүүд соо советскэ территоринуудта болоһон партизанска хүдэлөөн «таталга», тайлбарилан хэлэхэдэ арад зониие хүсөөр намнажа Германида хүдэлмэридэ ябуулхада бэрхэшээлнүүдые ушаруулһан байна гэжэ мэдүүлбэ.

Адвокат Латернзер гэгшээр асуугдажа байһан сүүдлүүлэгшэ болбол германска сэрэгэй командовани плендэ абтаһан советскэ сэрэгэйхидтэ үлэсхэлэн, хүйтэн ба үбшэнһөө боложо олоороо үхэхэ ябадалһаа зайлашагүй тиимэ байдалые зорюута байгуулһан юм гэжэ мэдэрбэ.

Богонихон забһарлалгын һүүлээр СССР-һээ главна гэмнэгшэ нүхэр Руденко гэмнэгдэгшэ Кейтель гэгшэһээ зэргэ асуулта хэжэ оробо.

Агрессивнэ дайниие бэлэдхэхэ ба бэелүүлхэ ябадалда германска армиин фельдмаршал байһан Кейтелиин үүргэ ба удхашанарынь угаа ехэ байгаа гэжэ нүхэр Руденко сүүдлүүлэгшые асуужа тодоруулба. Кейтель асуудалнуудта харюусахадаа, тушаал зэргээрээ имперскэ министртэй адли байһанаа, Гитлер ба бусад министрнүүдтэй хамта сэрэгэй асуудалнуудта хабаадаха хуулинуудта гараа табиһан ба эсэстээ 1938 оной февральһаа эхилээд сэрэгэй министерствын үгы болгогдоод байхада дээдэ сэрэгэй министрын уялгые дүүргэжэ байһанаа мэдэрхэ баатай болобо.

Энээнэй һүүлээр нүхэр Руденко сүүдлүүлэгшэ Кейтелиин гэмтэ ажал-ябуулгын зарим баримтануудые элирхэйлэлгэдэ оробо.

Советскэ Союзда эсэргүү немецкэ агресситэй холбоотой хэдэн асуудалнуудые сүүдлүүлэгшэһээ гэмнэгшэ асууна.

Гэмнэгшэ болбол Трибуналай февралиин 11-эй заседани дээрэ гэршэ Паулюсай хэһэн мэдүүлгые сүүдлүүлэгшэдэ һануулна. Энэ гэршэ хадаа 1940 оной сентябриин 3-да германска армиин верховно командованиин албанда ороходо олон түсэбүүдэй дундаһаа «Барбароссын» түсэб хэгдэжэ алдаршаһан Советскэ Союзда эсэргүү толгые урилшан харалһан оперативна түсэб олоһон байгаа. «Энэ хэрэгые мэдэхэгүй байгааб», тиимэһээ «Барбароссын» түсэбтэй хамта түсэб зохёогдожо байһан байгаагүй тухай асуултада харюусахадаа шалтагаануудые гэжэ сүүдлүүлэгшэ энээндэ тэйгээр мэдүүлбэ.

Нүхэр Руденко 1941 оной июнийн 16-да болоһон зүблөөн тухай сүүдлүүлэгшэһээ асууна, энэнь Советскэ Союзда Германиин добтолһон хойно 3,5 недели үнгэрөөд гэрөөд байхада болоһон ба СССР-тэ эсэргүү дайнай зорилгонуудта зорюулагдаһан байна.

Энээн тухай асуудалнуудһаа зайлахые оролдожо, Кейтель болбол заседаниин түрүүшын хахадта Советскэ Союз тухай хэлсэгдэһэн байгаа, теэд би заседаниин хоёрдохи хахадһаа байлсаһан тула юун тухай хэлсэһэниие мэдэхэгүй байнаб гэжэ мэдүүлбэ. Һүүлээрынь үшөө июниин 16-да Крымые, Прибалтикые, Волжско районуудые, Белоруссые, Украинные ба бусад территоринуудые Германитай нэгэдүүлхэ тухай асуудал табигдаһан байгаа гэжэ советскэ гэмнэгшын һануулхада, Кейтель тэрээнһээ зайлахые оролдожо, энэ зүблөөн тухай Трибуналда харуулагдаһан документ болбол хуулита протокол бэшэ, харин рейхслейтер Борман гэгшын хэһэн тэмдэглэл болоно гэжэ мэдүүлбэ. Гэнтэ «мэдэрэлэй алдаһан» гэмнэгдэгшэ зарим территоринуудые хубааха тухай зүблөөн дээрэ хэлсэһыень «һанапагүйб» гэжэ дахин батална.

Гэмнэгшэ:—Та советскэ Союзай территоринуудые эзэлхэ ба тэдэниие колонизацилха гитлеровскэ түсэбүүд тухай танда мэдэгдэхэгүй байгаа гэжэ тангаригаа үгөөд Трибуналда мэдүүлнэ гүт?

Кейтель сэхэ харюуһаа зайлажа, тиимэ маягтайгаар эндэ хэлээгүйб гэжэ мэдүүлбэ.

Июлиин 16-да болоһон энэ зүблөөн дээрэ Гитлер хадаа Ленинград городые газар дээрэһээ үгы хэхэнь шухала гэжэ хэлэһэниие та мэдэхэ гүт гэжэ гэмнэгшэ асууба.

Тиимэ үгэнүүд тэмдэглэл соо үгы һэн гэжэ аргаа барагдаһан Кейтель баталаад һүүлээрэнь тэрээндэ танилсуулхаар документ харуулхада, зүблөөнэй түрүүшын хахадта байлсаагүйб гэжэ дахин мэдүүлнэ.

«Ленинградые газар дээрэһээ үгы хэхэ» гэжэ документдэ тон тодорхойгоор хэлэгдэһэн байһыень элирүүхэйлхэдээ нүхэр Руденко болбол энэ талаар гаргагдаһан таарамжатай приказуудые һануулна. Харин тиихэдэнь Кейтель «гэнтэ мэдэгдэлтэй боложо», тиимэһээ тиимэ приказ байһан юм, энэнь далайн-сэрэгэй хүсэнүүдые гараһан байжа магад гэбэ. Тиихэдэнь гэмнэгшэ болбол Иодлиин гарай табилһан сухопутна зэбсэгтэ хүсэнүүдэй талаар гаргагдаһан ондоо приказ байһан юм гэжэ һануулна. Энэ приказ соонь мүн лэ Москвые һандаргаха тухай хэлэгдэһэн байна.

—Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командовани (ОКВ) гаргагдаһан приказуудые тэдэниие бэелүүлхын тула гаргагдадаг бэзэ?—гэһэн асуулда сүүдлүүлэгшэдэ гэмнэгшэ табина.

Иодлиин приказ хадаа тэрэнэй, Кейтелиин, хабаадалгагүйгөөр зохёогдоһон юм гэжэ, энээндэ харюу болгон сүүдлүүлэгшэ мэдүүлнэ.

Приказууд болбол бэелүүлэгдэхын тула гаргагдадаг бэзэ гэжэ нүхэр Руденко дахин асууба.

Энэ хэлэгдэжэ байгаа документ хадаа приказ бэшэ. заабари болоно гэжэ арсаха янзатайгаар Кейтель харюусаба.

—ОКВ-һээ гараһан заабаринууд бэелүүлэгдэхэ ёһотой гү?

Тэдэ заабаринууд мүн бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ сүүдлүүлэгшэ мэдэрнэ.

СССР-һээ главна гэмнэгшын удаадахи асуудалнууд хадаа эзэмдэлгэдэ ороһон СССР-эй районуудай экономикые хүтэлбэрилхэ тухай директивэй удхые харуулһан Герингын «Погоон хабтаһан» гэдэгтэ зорюулагдаба. Мүрдэлгын энэ хуби соо Кейтель болбол тонуул дээрмын директивэнүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ тухай заабари бүхы германска зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ үгэһэниинь элирхэйлэгдэнэ. Эдэ директивэнүүд СССР-эй материальна үнэтэ зөөринүүдые тэрэнэй гражданинуудые дээрмэдэхээр шэглүүлэгдэһэн байһыень сүүдлүүлэгшэ мэдэрнэ гү гэһэн нүхэр Руденкын асуудалда Кейтель харюусахадаа, тэрэ болбол гансахан «запас ба үлүү гараһан юумые хэрэглэхэ» гэһэн зорилгые табиһан байгаа гэжэ мэдүүлбэ.

Немецкэ агрессида хабаадаһан өөрынгөө асуултын бүлэгые дүүргэхэдээ, хэрбээ Советскэ Союзда эсэргүү дайниие Германиин амжалтатайгаар дүүргээ хадань, немецкэ верховно командовани зэбсэгтэ хүсэнүүдайнгаа үмэнэ ямар зорилгонуудые табиһан байгааб? гэжэ нүхэр Руденко асууба. Өөрынгөө «мэдэхэгүй тухай» мэдүүлжэ, энэ асуудалда харюусаха ябадалһаа Кейтелиин зайлахые оролдоходо, гэмнэгшэ болбол урид Трибуналда үзүүлэгдэһэн документын удхатай тэрээниие танилсуулба. Энэ—1941 оной августда хараалагдаһан «далайн дайниие хүтэлбэрилхэ заабари болоно», энээн соо немецкэ сэрэгүүдэй Ирак, Сири ба Египедтэ добтолхо түсэбүүдые зохёоһон тухай, Испаниие эдибхитэйгээр хабаадуулжа Гибралтарые эзэлхэ ба бусад тухай хэлэгдэһэн байна. Кейтель болбол түрүүшээр юушье «мэдэхэгүй» шэнгээр байна. Удаань документ болбол гансал далайн сэрэгэй хүсэнүүдтэ хабаадаха байһан юм, эсэсэй эсэстэ «энэ хадаа юрдөөл проект байһан юм», тэрэ хадаа «оперативна штабһаа гараһан бүхы саарһануудые уншажа шадахагүй» байгаа гэхэ зэргээр хэлэнэ.

Гэмнэгшэ:—хэрбээ бүхэли фронтые эзэлхэ асуудал тухай иимэ документнүүдые саарһан гэжэ тоолохо болоо һаа, танда ямар юумэ шухала документнүүд гэжэ тоологдогшо юм?

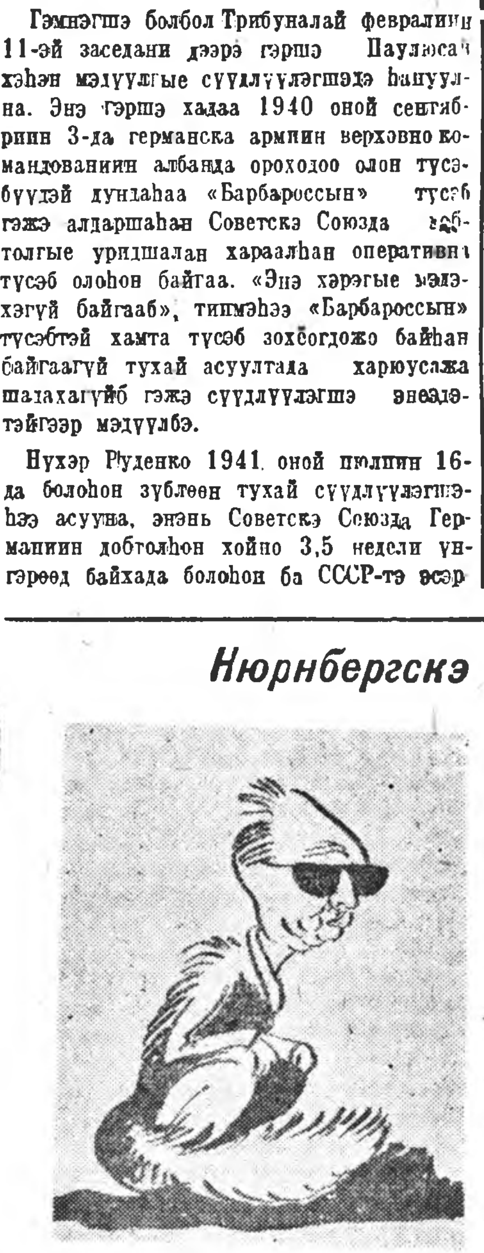
Сүүдлүүлэгшэ:—Дайнай үе соо зохёогдоһон бүхы түсэбүүд бултадаа бэелүүлэгдэдэггүй юм. Тиимэ ушарһаа эдэниие түүхын талаһаа үзэжэ болохогүй.

Гэмнэгшэ:—Энэ документ болбол түүхын талаһаа үзэхэдэ мүнөө удхагүй байна. Гэбэшье германска генеральна штабай түсэб соо Советскэ Союзые илахабди гэжэ тэдэнэй багсааһан энэ документ тиихэдэ ондоо удхатай байгаа һэн.

Трибуналай үдэшын заседани дээрэ асуултын дүүргэлтын хубиие нүхэр Руденко гитлеровецүүдэй зэрлиг аашануud тухай асуудалда зорюулба.

Энээгээр Трибуналай үдэшын заседани дүүрэбэ.

Нюрнбергскэ „зверинец" соо

Гросс-адмирал Дениц.

Кейтель.

АЮУЛГҮЙН СОВЕ[...] СОВЕТСКЭ ТҮЛӨӨЛЭГШЫ[...] ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭ[...]

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 6. (ТА[...]) Нэгэдэмэл Нацануудай организаци[...] гүйн Соведтэхи Советскэ Союз[...]лэгшэ нүхэр Громыко Аюулгүй[...] иимэ бэшэг эльгээбэ:

«Мартын 26-да, Иранһаа со[...] рэгүүдые гаргалгын удааржа[...] тухай Иранска Правительствын [...] 18-ай мэдүүлгые Аюулгүйн Со[...] ража эхилээд байхада би Совет[...] вительствын даалгабаряар энэ [...] Аюулгүйн Соведтэ зүбшэн [...] гэжэ дурадхаһан байгааб. Иидэ[...] ска Правительствотай хэлсэһэнэй[...] мартын 24-дэ советскэ сэрэгүү[...] һаа гаргаха ябадал эхилжэ[...] зургаан үдэрэй болзор соо дүү[...] тиимэ дээрэһээ Аюулгүйн Совет[...] иранска асуудалые зүбшэн хэлэ[...] дэһэ баримтагүй байна гэжэ би[...] лэһэн байгааб. Гэбэшье, Аюулгү[...] вет Советскэ Правительствотай [...] гүй, иранска асуудалые зүбшэн[...] гэһэн байна. Гэхэтэй хамта [...] иранска хэлсээнүүд үргэлжэлһээр[...] апрелиин 4-дэ тунхаглагдаһан [...] иранска нэгэдэмэл коммюнике [...] мэдэхэдэ, Советскэ ба Иранска [...]тельствонууд бүхы асуудалнуудай[...] хэлсэжэ тааараһан байна.

Иимэ болохолоороо мартын 26-[...]ветскэ Правительствын хэһэн м[...] үнэнтэ зүб байһаниинь дүүрэн [...]лэгдэжэ, Аюулгүйн Соведтэ [...] асуудалые хаража үзэхэ гээшэ [...] баримтагүй байһаниинь мэдэгдэ[...]

Мүн Советскэ Правительств[...] Аюулгүйн Соведэй апрелиин 4-[...]жа абаһан тогтоолой гадуур гар[...] дахагүй байна. Советскэ сэр[...]нүүлгэжэ гаргаха тухай асуу[...] скэ ба Иранска Правительст[...] хэлсэжэ тараһанай ёһоор ши[...] гэжэ Советскэ Правительствын а[...] 3-да мэдээсэһэншье һаань, Аю[...] Совет хадаа энэ тогтоолоороо [...] асуудалые майн 6-да саашадань [...] хэлсэхэ гэжэ шиидэбэ. Аюулгүйн [...]дэй иимэ тогтоол хадаа хэрбээ И[...] байдал уласхоорондын эб найрам[...] аюулгүй байдалда тодхортой боло[...]гаа хадань, Нэгэдэмэл Нацануудай[...]низациин уставай 34-дэхи статья[...]раалагдаһанай ёһоор үнэнтэ зүб [...] бэлэй. Тиин тэрэ уставай ёһоор [...]гүйн Совет уласхоорондын эб на[...] ба аюулгүйн байдалые сахиха [...] һаад тойбо татаха байһан ямаршье[...]даан гү, али ямаршье онлоо б[...] мүрдэн шалгаха эрхэтэй гээшэ. [...] хамта үнэнтэ дээрээ иранска ас[...] майн 6-да саашадань зүбшэн хэ[...] байдал Иранда байгаагүй бэ мү[...] үгы байһаниинь эли тодо байна.

Иимэ болохолоороо Аюулгүйн С[...] апрелиин 4-дэ гаргаһан тэрэ тогто[...]рүү ба хуули буса байжа Нэгэдэ[...]нануудай организациин уставта т[...]гүй байна.

Дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор Советск[...]вительство хадаа иранска асу[...] Аюулгүйн Соведэй зүбшэн хэлсэ[...]далһаа болюулха һэн гэжэ эрилэ».

Австриин компарти[...] съезд болохонь

ВЕНА, апрелиин 5. (ТАСС). Апр[...] 19-дэ Венэдэ Австриин компарти[...]дахи съезд болохонь. Съезд бол[...]рүүшын съездһээ хойшонхи үе [...] коммунистическэ партиин хүдэлм[...]хай тоосоое ба политическэ байд[...] элидхэлые дуулаха байна. Тэр[...] съезд болбол партиин устав тухай[...] дэлмэришэд ба алба-хаагшадай со[...] политическэ эрилтэ, муниципальна[...]нуудтахи коммунистнуудай ажал-яб[...] тухай асуудалнуудые хэлсэн үзэх[...] Съезд болбол партийна центральна [...]ниие һунгаха болоно.

Харюусалгата Редакторай орлогшо Д. ЛУБСАНОВ.

АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6.03 (2 зв.). об'явлений 2-64 (2 зв.).

Н—00585. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.0[...]